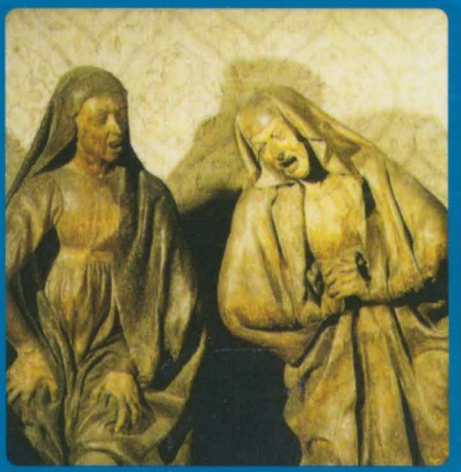
Rainer Maria Rilke

Requiem
Duino Ağıtları

Türkçesi : Yüksel Pazarkaya

Şiirler 11

Cem Yayınevi

RİLKE KİTAPLARI
Şiirler 11

RAINER MARIA RILKE
Requiem • Duino Ağıtları

Almancadan Çeviren: Yüksel Pazarkaya

1. Basım: Ekim 2011
ISBN 13:978-975-406-903-7
Dizgi: Cem Yayınevi
Kapak Tasarım: Cem Yayınevi / Artikus
Baskı: Umut Matbaası
(212) 637 09 34
Sertifika No: 12147

CEM YAYINEVİ

İpek Sokağı No: 8/A
34433 Beyoğlu - İstanbul
Tel: (212) 293 41 70 Faks: 244 15 33
www.cemyayinevi.com
info@cemyayinevi.com
Sertifika No: 10823

RAINER MARIA RILKE

Requiem
•
Duino Ağıtları

Almancadan Çeviren:
Yüksel Pazarkaya

cem yayınevi

ÖNSÖZ

Rainer Maria Rilke'nin, Türkçe'de ilk kez Cem Yayınevi'nin şiirseverlere sunduğu bütün şiirleri dizisinde sıra büyük şairin başyapıtlarına geldi. Bu kitapta, *Duino Ağıtları* ile şairin, yakın dostu olan ressam kadının ölümüyle genç bir yeteneğin intiharı üzerine yazdığı *Requiem* yer alıyor. *Requiem*, aslında cenaze ayini anlamına geliyorsa da, Rilke bu kavramı ölen kişiyi düşlemde yaşama geri getirip onunla söyleşi biçiminde kurguluyor.

1908 yılında yazılan ve 1909 yılında yayınlanan ölüm ağıdı *Requiem* iki bölümden oluşuyor. Birinci bölüm şairin ressam dostu Paula Modersohn–Becker'in 20 Kasım 1907 günü 31 yaşında sanatçılar yerleşkesi Worpswede'de (Bremen yakınında) kızının doğumundan sonra lohusa döşeğinde ölümü üzerine yazıldı. Ressam dostunun bu erken ölümü şairi derinden etkiledi.(*) Paula Modersohn–Becker'in ölümünden yaklaşık bir yıl sonra, acısı durulmaya başlayınca, ona ithaf ettiği ağıtı 2 Kasım 1908 günü tamamladı. Bu ağıt, Rilke araştırmacıları tarafından şairin en derinlikli ve katmanlı yapıtlarından sayılıyor.

Rilke, 1900–1902 yılları arasında bunalımlı bir döneminde aralıklarla Worpswede'de yaşamış ve kendini de bu sanat yerleşkesinin bir üyesi olarak görmüştü. Bu yıllarda ressam Paula

(*) Bu bölümde özellikle Dr. Johannes Heiner'in, Paula Modersohn –Becker'in 100. ölüm yıldönümünde (Kasım 2007) yazdığı makalesinden yararlandım. (Y.P.)

Modersohn–Becker'i yakından tanımış ve sanatçıyla dostluk kurmuştu. Şairin heykeltraş karısı Clara Westhof da orada yaşıyordu. Rilke, daha sonra gerçekleştireceği, *Rodin* kitabı için bu iki kadın sanatçıdan esin almıştı. Paula, Rodin ile 1900 yılında tanışmış, şairin karısı Clara ise, Rodin'in öğrencisi olmuştu. Paula 1901 yılında Otto Modersohn ile Rilke'nin karşı çıktığı evliliği yaparken, şair de Clara Westhof ile evlendi. Ancak kızı Ruth ile Clara'yı 1902 yılında terk edip Paris'te yaşamaya başladı. Paula'nın ölümü, Rilke'nin, evliliğin sanata engel olduğu kanısını yeniden su yüzüne çıkarttı. Ama sanat tarihçileri bu görüşe katılmıyorlar; Otto'nun, Paula'nın yeteneğini görüp destek olduğu görüşündeler.

Rilke ile Paula arasındaki sanatçı ilişkisi ve dostluğu, şairin, Paula'nın resminde 1901 yılında saptadığı etkileyici gelişim üzerine derinleşmiş ve Paula'nın ölümüne dek sürmüştür. Rilke, Paula'nın kendi özgün biçemini Worpswede biçemi olarak algılamış ve onun resmini Van Gogh yakınına yerleştirmiştir. İki sanatçı birbirlerine esin kaynağı olmuşlar. Rilke, Paula'ya taslak defterini bırakmış, Paula da Rilke'ye Worpswede sanat yerleşkesinde tuttuğu günceyi vermiş, Rilke bu günceyi okuyarak, Worpswede ve orada yaşayan sanatçılar üzerine farklı bir bakış açısı kazanmıştır. Paris'te yaşamaya başladıktan sonra da, Almanya'ya geldikçe, özellikle Paula için, Worpswede'ye uğrayan Rilke, 1906 yılında Paula ile Paris'te aynı pansiyonda kalmış (Pansiyon *rue Cassetta numara 29*) ve bu dönemde Paula şairin ünlü portresini yapmıştı.

Requiem, çok yakınlık duyduğu, ama sanatının doruğuna erişemeden, evlilik sonucu saydığı erken ölümü üzerine dostuyla bir söyleşi olarak gerçekleşti. Bu söyleşi içine, Paula'nın erken ölümünün sonucu onun ruh huzursuzluğunu dindirmek için duamsı/yakarımsı söylenilerini örgüledi. Rilke yorumcuları, bunun ama ilk elde şairin, Paula'nın erken ölümüyle sarsılan kendi ruhunu sakinleştirme ve huzura kavuşturma iç tepisinden doğduğunu vurguluyorlar.

Requiem ile Rilke yalnız iç dinginliğini bulmuyor, aynı zamanda bu onu, şiirinde başyapıtları olacak *Duino Ağıtları* ile *Orpheus'a Soneler* yolunda yeni bir sürece ve aşamaya getiriyor. Bu başyapıtlarla Rilke, Paula'nın aksine, sanatının doruğuna erişiyor ve onu tamamlıyor. Bu bakımdan da *Requiem* şiirleri ayrı bir önem kazanıyor. Paula da Rilke gibi, Rilke'den etkilenerek, sanatı en yüce, kalıcı amaç olarak görmüş ve bu uğurda yalnızlığa ve yoksunluğa katlanmayı umursamamıştır.

Paula'nın resminde Rilke'yi yakından ilgilendiren ve etkileyen özellik, öznellikten, usçuluktan yalınmış şeylerin *öz gerçekliğine* yöneliş olmuştur. Rilke' nin de şiirinde yüce bir yalınlıkla ulaştığı gerçeklik budur. Bu bağlamda şair, ölümünden kısa bir süre önce, *Requiem* ile dile getirmek istediğini, Fransızca yazdığı şu dizelerle noktalıyor.

En üst çabamız,
gözyaşına direnen
bir yazı bulmak,
koysun diye önümüze
hassas ve has berraklıkta
vedalarını gemi yolculuğunun.

* * *

Requiem'in ikinci bölümü soylu bir ailenin genç yaşta intihar eden oğlu Wolf Graf Kalckreuth'a (1887–1906) adanmıştır. Çok yetenekli genç bir şair olan Kalckreuth, narin yapısına karşın, meslek olarak askerliği seçmiş, ama mesleğe başladıktan birkaç gün sonra 6 Kasım 1906 günü 19 yaşında Stuttgart Bad –Cannstatt'da yaşamına son vermiştir. Genç şairin adını yaşatan iki yapıttan biri onun Baudelaire'den yaptığı *Kötülük Şiirleri* çevirisi ile Rilke'nin bu genç şairin ölümü üzerine yazdığı ağıttır. *Seni gerçekten hiç görmedim mi?* sorusuyla başlayan şiirin son satırında, *Kim söz ediyor zafer kazanmaktan?* sorusu yer alıyor, *Dayanmaktır hepi topu.* ile noktalanıyor. Rilke'nin bu satırı, bir teselli sözü olarak deyimleşmiştir. Yaşamda önemli olan zafer kazanmak değil, badireyi atlatmak, yaşamı sürdürmektir, özüne varıyor.

Rilke, genç şairi hiç görmemiş, ailesini de tanımıyor. Ama onun hüzünlü şiirlerini, çevirilerini okumuş ve ressam olan babası Leopold von Kalckreuth'un yaptığı ve Wolf'u çocukluk ve gençlik çağında gösteren resimleri görmüş. Bu hüzünlü gencin intiharından öylesine etkilenmiş ki, hem onunla bir söyleşi niteliğindeki üç bölümlük ağıtta, hem de yakınlarına teselli sunmak istemiş, ama burada da iç söyleniyle en büyük teselliyi de kendisine vermiş. Zaten yetenekli genç şairin gönüllü olarak askere gider gitmez bunalıma girerek intihar etmesi, kendisinin 16 yaşındayken yasadıklarını çağrıştırmış. Paula için yazdığı ağıtın yoğun havası dağılmadan o hızla iki gün içinde genç şair Wolf ağıtını da tamamlamıştır.

Şiirin birinci bölümünde, genç şairi ölüme iten koşullar çerçevelenirken, ikinci bölüm genç şairin geride bıraktığı yapıt çevresinde döneniyor, son bölüm ise, şiir Ben'inin söyleni ve yansıtması. Şiir Ben'i, ölüme giden genç şairi yaşama geri getirerek, yaşam ve sanat söyleşisine giriyor.

Imgeleriyle, deyiş ve sözleriyle çapraşık ve çetrefil bir yapıya sahip her iki requiem, ilk okuyuşta bütünüyle anlamaya açık olmayıp, okudukça katmanları yavaş yavaş açılıyor. Katmanların, yönlerin ve açıların bütünselliğini (*kompleksiyon*) algılamak bir, iki okuyuşla olası değil, bininci okuyuşta da bir perdenin açılması sanatın, Rilke şiirinin özelliğidir.

Duino Ağıtları

Rilke şiirinin iki başyapıtından biri sayılan *Duino Ağıtları*, on yıllık uzun bir sürecin ürünü. Duino Şatosu'nda Ocak 1912 tarihinde yazılan *Birinci Ağıt* ardından uzun bir bunalım dönemi, yazma bunalımını da beraberinde getirerek, ağıtlar Şubat 1922 sonunda Muzot'ta tamamlandı. Hastalık, savaş, iç bunalım, dünyanın bu en karışık dönemlerinden biri, şairin yaşamını ve çalış-

masını çeşitli yönleriyle etkiledi. Bir yandan eş gereksemesi duyan şair, zaman zaman birliktelikler denedi, ama günlük yaşamla uyumlanamayıp ayrılıklar yaşadı. Birinci Dünya Savaşı herkesin olduğu gibi şairin de yaşamını allak bullak etti. Üstelik, askere alınarak, ilk gençliğinde yaşadığı askeri okul günlerinin derin bunalım izlerini yeniden canlandırmıştır. Bütün bunlara şairin, kendi yapıtlarına yönelik nitelik ve yaratıcılık beklentisi de eklenince, oluşum süreci on yıla yayıldı. Bu beklenti, ölümü de kapsayan bütün yaşam deneyimlerinin, kişisellikten ve öznellikten öte bir şiir deyişi ve yapısı içinde derişik bir bütünlükte yaratılmasından başka bir şey değil. Birinci ağıdın yazılmasından sonra tasarım olarak hep bellekte kalan *Duino Ağıtları*, şairin yoğun bir yaratım süreci yaşadığı 1922 yılında kısa denecek bir sürede tamamlandı. Bu süreç, arada bir yakaladığı kısa ama yoğun yaratım anlarında canlanır ve yapıt bölüm bölüm oluşmayı sürdürür ve sonunda 1922 yılı başlarında coşkun bir yaratım döneminde sonuçlanır. Bu yaratım sürecinin yoğunluğu içinde diğer başyapıtı olan *Orpheus'a Soneler* de kısa bir sürede ortaya çıktı.

Manfred Engel, ağıtların öz tasarımını, şairin *Malte Laurids Brigge'nin Notları* romanının kahramanı Malte'nin yaşam karşısındaki sorularını yansıtarak, 8 Kasım 1915 tarihli Lotte Hepner'e yazdığı mektubun şu satırlarında buluyor:

> "Bu yaşamın öğeleri bizim için hiç ele avuca gelmiyorsa, yaşamak nasıl mümkün olur? Sevgide durmadan yetersizsek, karar vermede kararsızsak ve ölüm karşısında beceriksizsek, varolmak nasıl mümkün?"

Yazar, Rilke'nin ağıtlarda salt şiirsel araçlarla bu sorulara çözüm aradığını ve bu sorulara yaklaşmaya çalışarak etrafında dönendiğini dile getiriyor. Rilke'nin ağıtlara ilişkin kendi yorumlarından, 12 Nisan 1923 tarihli Kontes Sizzo'ya yazılmış mektuptan, şu alıntıyı bu görüşüne destek olarak veriyor:

> "Kim yaşamın korkunçluğuna herhangi bir zaman, kesin bir kararlılıkla onay vermezse, giderek bunu coşkuyla karşıla-

> mazsa, varoluşumuzun dile gelmez yetkilerine hiç sahip olamaz, kıyıda köşede yiter gider, bir kez karar verildikten sonra, ne canlı olarak, ne de ölü zamanını doldurmuş olacaktır. Korkunçluğun ve mutlu huzurun *kimliğini* göstermek, aynı tanrısal başta bu iki yüzü, giderek bulunduğumuz mesafeden ya da içinde bulunduğumuz halden yalnızca öyle ya da böyle algıladığımız bir tek *yüzün*...: bu benim iki kitabımın, *Ağıtların ve Sonelerin*, asıl anlamı ve kavramıdır."

Bu anlam ve kavram, düşünce ve istençle belirlenemeyendir. İnsan, bu anlamda aşkınlığın iki kutbunu oluşturan *hayvan* ile *melek* varlığının, hayvan bilinçsizliğiyle sonsuz melek bilinci arasında bir yerde bu anlam ve kavramı yakalamak için varoluş sürecini geçirmektedir. Söz konusu olan melek, Hıristiyanlığın, dolayısıyla diğer kutsal kitaplarda sözü edilen *melekliğin* ötesinde, *yıldızların ardında*, aşkın (*transandantal*) bir varlık. İnsanın tanımlanması, şürde insan dışı iki kutbu oluşturan ve tanımı belli hayvan ve melek arasında aranıyor. Manfred Engel bunu şöyle açımlıyor:

> "Bunlar insan bilincinin *aporilerinden* bağımsızdırlar: Dünya algılamasını özne ve nesne diye bölmekten ve bütün yaşantıların yansıtarak kırılmasından; acı veren ve bütün yaşam bağıntılarına güven duygusunu sarsan, duygularımızın, düşüncelerimizin ve yaratımlarının geçiciliğini (faniliğini) bilmekten ve nihayet önümüzdeki önlenemez ölümden, ben'de ve doğada hiç salt ele avuca gelmeyen alanların düşünme ve istem yoluyla tehdit altında olmasından. Zira hayvan ve melek – insanda olsa olsa anlık gerçekleşen bir biçimde – 'açıkta' ve 'serbestlikte' yaşıyorlar ve böylece 'gerçek' *oluyorlar* (*Ağıtlar*da çoğunlukla italik yazıyla belirlenmiş, sözün empatik anlamıyla): hayvan, bilinci olmadığı ve böylece kırılmamış <görünürlükte>, fiziksel burada ve şimdide olduğu için, melek, sonsuz bir bilince sahip olduğu ve böylece kırılmamış <görünmezde> varolduğu için."

Hayvan gerçeği ve gerçekliği karşılıyor, melek, gerçeğin ve gerçekliğin içini, iç yüzünü. Rilke için bu bir inanç konusu değil,

giderek, olmayan melekten söz eder, *Genç İşçinin Mektubu*'nda. Melek insanın, görünmez yanını imleyen karşıtlık.

Manfred Engel, *Ağıtlar*'da yalnız karşıt imgelerin değil, aynı zamanda kıyı ya da sınır imgelemlerin de önemine değinir. Bunlara örnek olarak, mitleştirilmiş *çocuk*, *kahraman*, *genç ölen* ve *büyük âşık* figürlerini gösteriyor. Bu figürler, çocukluğunu yitirmemiş, dolayısıyla belirlenmemiş, açık, bilinmeyen olana yönelebilen kişiler Rilke için. İnsan görünen dünyanın sınırları ötesine, bu figürlerin varlığına, sevgi, acı ve ölüm yoluyla açılıyor.

Sanatta içeriksiz soyutluğa karşı olan Rilke'nin şiiri her şeyden önce bir dil ve kurgu sanatıdır. Bütün nesneleri ve her şeyi dile dönüştürürken, üstün bir ustalıkla yüzeysel olanı içselin imi yapar. Dönüştürme tasarınını Rilke bir mektubunda, görünümler ve şeyler bize en içten bir us tarafından kavranarak dönüştürülür, diyerek şöyle devam ediyor:

> "Dönüştürüş? Evet, zira bizim görevimiz, bu geçici ve geçersiz dünyayı öylesine derin, öylesine acılanarak ve tutkuyla kendimize işlemektir ki, onun özü <görülmez> biçimde içimizde yeniden canlansın. *Biz görünmeyenin arılarıyız.*" (13 Kasım 1925, Witold Hulewicz'e mektuptan)

Daha sonra yeryüzünün bizim içimizde görülmeze dönüşmekten başka kaçış yolu olmadığını ve varlığımızın bir parçasıyla bizim de bu görülmeze katıldığımızı belirtir.

> "*Ağıtlar* varoluşun bu normunu kurar: bu bilinci güvenceler ve kutlarlar. (...) *Ağıtlar*'ın meleği, bizim kotardığımız görünenin görünmeze dönüşmesinin, önceden bitirilmiş görünümüdür."

O melek, görünmez içinde gerçekliğin daha üst bir düzeyini kavrar. Ve biz, *Ağıtlar* anlamında, yeryüzünün dönüştürücüleriyiz. Manfred Engel bunu şöyle açımlıyor: "Dış dünyanın yaşantılara *transformasyonu* ve bizim duygularımızın ve deneyimlerimizin dilselleştirilmesi."

Ağıtlar ilk yayınlandıkları günden beri eleştirmenler ve yazınbilimciler tarafından sürekli irdelenmiş, yorumlanmış ve açımlanmış bir başyapıttır. Onunla uğraş sürüp gitmekte ve her yeni kuşak bu şiirlere kendi kavrayış ve görüş açısını getirmektedir. Bu yüzden, önsözü daha fazla uzatmaya gerek yok.

Bu başyapıtı çevirirken de baş çabam, aslının özgün dil ve kurgusuna elden geldiğince yaklaşarak, onun şiirsel havasını korumaya çalışarak, Türkçede de, bütün çeviri izlerine karşın, sonuçta şiiri aramak ve kollamak oldu. Umarım, bir nebze başarmışımdır.

Yüksel PAZARKAYA
Gökçeada, Ağustos - Eylül 2011

REQUIEM

(1908)

BİR DOST İÇİN

*

WOLF GRAF VON KALCKREUTH İÇİN

BİR DOST İÇİN

31 Ekim, 1-2 Kasım 1908 günleri Paris'te yazıldı

BENİM ölülerim var ve kodum onları
ve şaştım huzur içinde görmekten,
öyle çabuk yerleşmişler ölüme, öyle adil,
bambaşka beklenenden. Yalnız sen, sen
geliyorsun geri; bana sürünüyor, dolanıyorsun,
çarpmak istiyorsun bir şeye, senden ses
ele versin diye seni. Ah alma benden, yavaştan
öğrenmeye başladığımı. Haklıyım ben; yanılıyorsun
duygulanıp herhangi bir şeye duyuyorsan
özlem. Dönüştürüyoruz bunu;
burada değil o, yansıtıyoruz oraya
varlığımızdan, tanır tanımaz onu.

Seni çok daha uzak sandım. Kafam karışıyor,
özellikle *sen* yanılıyor ve geliyorsun diye, daha
fazla dönüştüren herhangi bir kadından.
Korktuğumuz yok, öldün diye, senin
güçlü ölümün bizi yarıda kesti karanlık,
ozamanadeki kopararak şimdiyedekten:
bizi ilgilendiren bu; bunu düzene koymak
olacak iş, her şeyle yapacağız bunu.
Ama kendinin korkması ve şimdi hâlâ
devam etmesi, hükümsüz olduğu yerde korkunun;
kendi sonsuzluğundan bir parça

yitirmen ve buraya girmen, sevgili dost, burada,
henüz her şeyin *olmadığı* yerde; dağınık olman,
ilk kez uzayda dağınık ve yarım,
sonsuz doğaların doğuşunu
kavramayışın buradaki her bir şey gibi;
seni kucaklayan devran içinden,
dilsiz yerçekimini herhangi huzursuzluğun
seni aşağı çekmesi sayılı zamana –:
bu uyandırıyor geceleri sık sık eve giren hir hırsız gibi.
Ve diyebilir miyim, lütfediyorsun diye,
yüce gönlünden geliyorsun, bolluktan,
öylesine emin olduğun için, kendinden öylesine,
bir çocuk gibi dolaşabilmekten, ürkmeden
birine bir şeyler yapılan yerlerden –:
ama hayır: yakarıyorsun. Bu bana öylesine
saplanıyor kemiğe kadar ve çapraz kesiyor bir testere
gibi.
Hayal olarak taşısan bir sitemi,
durmadan yüzüme vursan, geceleyin çekildiğim zaman
ciğerlerime, sinemin içine,
kalbimin en zavallı son gözüne, –
böyle bir sitem olmazdı o denli zalim,
bu yakarı denli. Nedir istediğin?

Söyle, yolculuk mu yapayım? Bir yerde
bir şey bıraktın mı, eziyet çeken
ve ardından gelmek isteyen? Bir ülkeye mi gideyim,
senin görmediğin, yakın olmasına karşın sana
duyularının diğer yarısı gibi?

Ora ırmaklarında gideyim, karaya
çıkayım ve eski törelerini sorayım isterim,
kapı aralığında kadınlarla konuşayım
ve seyredeyim, çocuklarını çağırırlarken.
Dikkat edeyim isterim, orada araziyi nasıl
işliyorlar dışarda kadim işinde
çayırların ve tarlaların; dilemek isterim,
krallarının karşısına çıkarılmayı,
ve papazları rüşvetle kışkırtmak isterim,
beni en güçlü heykelin önüne koymaları için
ve gidip tapınak kapılarını kapatmak isterim.
Sonra ama isterim, çok şeyi bilince,
durup hayvanlara bakmak, birazcık
onların çevikliğinden eklemlerime
geçsin diye; kısa bir varoluş isterim
onların gözlerinde, beni tutan
ve yavaştan bırakan, usulca, yargısız.

İsterim bahçıvanların bana birçok çiçek
söylemesini, getireyim diye kırıklarında
güzel özel isimlerin bir tutam olsun
yüz güzel kokudan oraya.
Ve yemişler almak isterim, ülkeyi
içinde taşıyan yemişler, ta göklere dek.
Çünkü şunu anladın sen: dolgun yemişleri.
Kâselere koydun onları önünde
ve renklerle tarttın ağırlıklarını.
Ve yemişleri gördüğün gibi baktın kadınlara da
ve çocuklara da böyle baktın, içten sürerek
vardın oluşlarının biçimlerine.
Ve gördün kendini en sonunda bir yemiş gibi,
soydun kendini giysilerinden, götürdün
kendini ayna karşısına, saldın kendini içine
kendi bakışına değin; önünde kaldı bu büyük
ve demedi: bu benim; hayır: budur.
Öyle meraksızdı sonunda bakışın
ve sahipsiz, öylesine has yoksullukta,
artık senin kendine hiç göz dikmiyordu: kutsal.

Böyle saklamak istiyorum seni, kendini
aynaya koyduğun gibi, en içine
ve her şeyden uzağa. Niçin geliyorsun farklı?
Niye yadsıyorsun kendini? Neye ikna etmek
istiyorsun beni, o boynundaki kehribar
boncuklarda, sakin görüntülerin öte dünyasında
hiç olmayan o ağırlıktan bir parça
ağırlık olduğuna mı; neyi gösteriyorsun bana
duruşunda uğursuz bir sezgi,
ne demek bedeninin hatlarını
yorumlamak avuç çizgileri gibi,
onları yazgısız göremeyecek miyim?
Gel buraya mum ışığına. Ürkmüyorum,
ölülere bakmaktan. Gelirlerse,
onların da hakkı var, bakışımız
içinde durmaya, diğer şeyler gibi.

Gel buraya; bir an sakin olalım.
Şu güle bak masamın üstünde duran;
onu saran ışık da tereddütlü değil mi
senin üstündeki gibi: onun da yeri burası değil.
Dışarda bahçede, benimle karışmadan,
kalmalıydı ya da solup gitmeli, –
öyle sürüp gidiyor şimdi: haberi var mı benim
bilincimden?

Ürkme, şimdi kavrıyorsam, ah,
işte yükseliyor içimde: elimde değil,
kavramak zorundayım, öldürse de bu beni.
Kavramak, senin burada olduğunu. Kavrıyorum.
Tam bir körün çevresinde bir şeyi kavraması gibi,
yazgını duyumsuyor, ama bir ad veremiyorum ona.
Gel ikimiz birlikte yakınalım, seni biri
aynadan çıkardı diye. Ağlayabilir misin daha?
Yapamazsın. Gözyaşlarının gücünü ve hücumunu
dönüştürdün sen olgun bakmana
ve uğraşmaktasın, içindeki bütün özsuları
böyle dönüştürmeye güçlü bir varoluşa,
bu yükseliyor ve döneniyor, denge içinde ve körükörüne.
O an kopardı bir tesadüf seni, senin son tesadüfün
kopardı geriye seni en uzak ilerlemenden
geriye bir dünyaya, özsuların *istediği*.

Kopma tamamen; kopar bir parça önce,
ama bu parçanın çevresinde günden güne
gerçeklik arttıkta, böyle ağırlaştıkta,
o zaman kendine ihtiyacın tam olacak: o zaman gittin
ve parça parça kopardın kendini yasadan
güçlükle, kendine ihtiyacın olduğu için. O zaman
taşıdın parçalarını ve kazıdın yüreğinin
gece sıcağı toprağından hâlâ yeşil tohumları
onlardan filizlenecekti ölümün: seninki,
senin kendi ölümün senin kendi yaşamına.
Ve yedin onları, tanelerini ölümünün,
bütün ötekiler gibi, yedin tanelerini,
ve tadı damağında kaldı tatlılığın,
aklındaki değildi o, tatlı dudakların vardı,
sen: daha içte duyularında tatlı olan.

Ey, gel yakınalım. Biliyor musun, kanın nasıl
bir dolaşımdan benzersiz ve çekinerek
ve isteksiz tekrar geldi, sen onu çağırdığında?
Nasıl şaşkın bedenin küçük dolaşımına
bir kez daha başladı; nasıl kuşku dolu
ve hayretler içinde girdi rahim suyuna
ve uzun dönüş yolunda birden nasıl yoruldu.
Harekete geçirdin onu, ileriye doğru ittin,
ateş yerine çektin, tıpkı bir hayvan
sürüsünü çeker gibi kurban etmeye;
ve buna sevinsin istedin ayrıca.
Ve sonunda zorladın onu: keyifliydi
ve koşup geldi ve teslim etti kendini. Sana,
farklı ölçülere alışkın olduğun için,
yalnız kısa bir süre için gibi geldi; ama
artık içindeydin zamanın ve zaman uzun.
Ve zaman akıyor ve zaman çoğalıyor ve zaman
uzun bir hastalığın nüksetmesi gibi.

Ne kısaydı yaşamın, karşılaştırırsan
oturup kendi geleceğinin çok güçlerini
suskun aşağıya eğdiğin o saatlerle
yeni çocuk tohumu oluşumuna,
yeni bir yazgıydı bu. Ey acı çaba.
Ey bütün kuvveti aşan çaba. Gösterdin
onu günden güne, kendini sürükledin ona
ve çektin dokuma tezgâhından güzel atkıyı
ve her ipine farklı gereksinim duydun.
Ve sonunda cesaret buldun şenliğe.

Çünkü, iş bittikten sonra, ödüllenmek istedin,
çocuklar gibi, acı tatlı çayı
içtiklerinde, belki onları iyi edecek.
Böyle ödüllendirdin kendini: çünkü diğer herkesten
pek uzaktaydın, şimdi hâlâ; kimse
bilemezdi, hangi bedel sana iyi gelecek.
Sen biliyordun bunu. Oturuyordun doğum yatağında,
ve önünde duruyordu bir ayna, sana her şeyi
olduğu gibi yansıtarak. İşte bütün buydu *Sen*
ve hemen *önde*, ve içte yalnız yanılsamaydı,
her kadının o güzel yanılsaması, severek
ziynet takan ve saçını tarayan ve değiştiren.
Öylece öldün, kadınların eskiden öldükleri gibi,
eski moda öldün sıcak evin içinde
loğusaların ölümünü, yine kapanmak
isteyip de bunu yapamayanların,
çünkü birlikte doğurdukları o karanlık
bir kez daha yeniden gelip zorluyor ve içeri giriyor.

Yine de acaba ağıtçı kadınlar
bulmalı mıydı? Para karşılığı
ağlayan kadınlar ve verilen paraya göre,
ulurlar gece boyu, etraf sakinleşince.
Âdetler gelsin! yok yeteri kadar
âdetimiz. Her şey geçer ve boş lâf eder.
İşte öyle gelmelisin, ölü, ve burada benimle
yakınıları tamamlamalısın. İştiyor musun, yakındığımı?
Sesimi bir bez parçası gibi fırlatmak
istiyorum senin ölümünün parçaları üstüne
ve ona asılmak, paramparça oluncaya dek,
ve söylediğim her şey gitsin
bu seste yırtık pırtık ve üşüsün;
yetinince yakınmayla. Şimdi ama suçluyorum:
seni senden geri çeken birini değil,
(kim o bilmiyorum, herkes gibi o da)
ama ondaki herkesi suçluyorum: erkeği.

Bir yerde bir çocuk olmuşluk
içimde yükselirse, henüz bilmediğim,
belki en saf çocukluğu çocukluğumun:
bilmek istemem bunu. Bir melek
yapmak isterim ondan bakmadan
ve onu atmak en ön sırasına
çağrışan meleklerin, Tanrı'yı anarken.

Çünkü bu acı çok uzun sürüyor,
ve kimse bilmiyor; çok güç bizim için,
şaşkın acısı yanlış sevginin,
zaman aşımı üzerine kurulu alışkanlık gibi,
kendine hak tanır haksızlıktan çıkıp sararak.
Sahip olma hakkı olan bir erkek nerede?
Kim sahip olabilir, kendini tutmayana,
yalnızca zaman zaman kendini yakalayıp,
yine fırlatana bir çocuğun topu atması gibi.
Bir başkomutan bir Nike'yi nasıl
tutamazsa bir geminin pruvasında,
tanrıçalığının gizemli eğnikliği
onu aniden kaldırınca açık deniz rüzgârına:
içimizden biri o denli az çağırabilir,
bizi artık görmeyen o kadını ve
yaşamının daracık bir kıyısında
sanki bir mucizeyle yürür, kazasız:
işte o biri isterdi suça çağrı ve meyil.

Çünkü *bu* suçtur, birinin suçu olunca:
sevilenin özgürlüğünü çoğaltmamak
içten gelen bütün özgürlüklerle.
Seviyorsak, evet sahibiz yalnız şuna:
birbirimizi bırakmak; çünkü tuttuğumuz için birbirimizi,
bunu yapmamız kolay ve önce öğrenmek gerekmez.
Burda mısın daha? Hangi köşedesin? –
Her şeyi o denli çok bildin
ve o denli çok muktedirdin, gittiğin için öyle
her şeye açık, söken bir gün gibi.
Kadınlar acı çekiyor: sevmek yalnız olmak demek,
ve sanatçılar sezer bazen çalışırken,
dönüştürmeleri gerektiğini, sevdikleri yerde.
Her ikisine de başladın, ikisi de onun içinde,
şimdi bir ünün çarpıttığı, senden aldığı şeyde.
Ah, her ünden uzaktın sen. Göze çarpmazdın
sen; kendi güzelliğini sessizce
içine almıştın, bir bayrağı gönderden
indirir gibi bir iş gününün gri sabahında,
ve istemedin başka bir şey, uzun bir işten, -
yapılmamış olan: yine de yapılmadı.

Buradaysan hâlâ, bu karanlıkta
bir yer varsa, ruhunun
yayvan ses dalgaları üzerinde hassas titreştiği,
geceleyin yalnız bir sesin
yüksek bir oda akımında yarattığı dalgaların:
O zaman dinle beni: Yardım et bana. Bak, kayıyoruz öylesine,
bilmeden ne zaman, geldiğimiz aşamadan geriye
fikrimiz olmayan herhangi bir şeye; orada
tutuluyoruz bir düşte gibi
ve orada ölüyoruz, uyanmadan.
Kimse daha ilerde değil. Kanını uzun süren
bir işte yükselten herkesin
başına gelebilir, onu artık yukarda tutamamak
ve ağırlığıyla sürüklenip gitmek, değersiz.
Çünkü bir yerde eski bir düşmanlık var
yaşamla o büyük iş arasında.
Bunu göreyim ve bunu söyleyeyim: yardım et bana.
Geri gelme. Dayanabilirsen buna, o zaman
ölü ol ölülerin yanında. Ölüler meşguldür.
Ama bana, seni dağıtmayacak gibi yardım et,
en uzak olanın bazen bana yardım ettiği gibi: içimde.

WOLF GRAF KALCKREUTH İÇİN

4 ve 5 Kasım 1908 günleri Paris'te yazıldı

SENİ gerçekten hiç görmedim mi? Kalbim
öyle ağır senden çok zor başlangıçtan gibi,
durmadan ertelenen. Seni söylemeye başlayayım
diye, ey sen ölü; sen seve seve,
sen tutkuyla ölü. Öyle rahatlatıcı
mıydı, düşündüğün gibi yoksa
artıkyaşamamak ölü olmaktan uzak mıydı hâlâ?
Sanıyordun, daha iyi sahip çıkacaksın orada,
kimsenin mülkiyete değer vermediği yerde. Sana,
öte yanda içinde olacaksın arazinin gibi geldi,
burada bir resim gibi önünden geçiyordu,
ve içten gelmeyi düşündün sevgiliye
ve gitmeyi her şeyin içinden, güçlü ve kanatlı.
Ah, artık aldanışını uzun süre yüzüne
vurmasan kendi delikanlı yanılgının.
Çözülmüş bir hüzün akışına
kapılmış, yarı bilinçli,
uzak yıldızlar çevresindeki harekette
o sevinci bulsan, buradan öteye
düşlerinin ölümüne ötelediğin.

Ne kadar yakın oldun, dost, burada ona.
Nasıl da yuvadaydı burada, o, senin vasfettiğin,
ciddi sevinci senin şiddetli özleminin.
Hayal kırıklığı içinde mutluluktan ve mutsuzluktan,
eşersen içini ve bir kavrayışla
çıkınca yukarıya güçlükle, ağırlığı altında
neredeyse yıkılıp eline geçen karanlık bulgunun:
onu taşıyordun o zaman, onu, tanıyamadın onu,
sevinci taşıyordun, senin küçük Mesih'inin
yükünü taşıyordun kanında ve alıyordun beriye.

Neler beklemedin, olsun diye ağırlık
salt dayanılmaz: o zaman yere devrilir
ve öyle ağırdır, öyle gerçek olduğu için. Görüyor musun,
bu belki de senin gelecek ânındı;
düzeltti belki senin kapı önünde
saçındaki çelengi, hızla kapattığın için.
Oh, bu darbe, nasıl gider uzay içinde,
bir yerlerde sert keskin ceryanından
sabırsızlığın açık olan çarpıp kilitlenirse.
Kim yemin edebilir, yeryüzünde ortasından
sağlıklı tohumların bir çatlak geçmediğine;
kim araştırdı, evcilleşen hayvanlarda
bir öldürme arzusunun şehvetle kabarmadığını,
bu hamle beyinlerinde bir şimşek çaktırırsa.
Kim biliyor, hareketlerimizden yakın
bir uca sıçrayan etkiyi,
ve kim izliyor onu, her şeyi iletildiği yerde?

Senin tahrip ettiğini. Senin hakkında
bu söylenecektir bütün zamanlar.
Ve bir kahraman ortaya çıkıp, şeylerin
yüzüne biçtiğimiz anlamı
bir maske gibi çekip indirir ve yüzleri
çoktandır kaydırılmış deliklerden
sessiz bize bakan gözler çılgınca açığa vurursa:
bu yüzdür ve değişmeyecektir:
senin mahvettiğin. Taş bloklar vardı orada
ve çevrelerindeki havada ritmi başlamıştı
bir yapının, gizlenmeyecek biçimde;
dolandım etrafında ve görmedin düzenlerini,
biri örtüyordu diğerini; her biri
kökleşir görünüyordu, yanından geçerken
hiç emin olamadan denediğin zaman
onu kaldırmayı. Ve sen onların hepsini kaldırdın
çaresizlik içinde, ama yalnızca, onları
geri fırlatmak için yarı açık taş ocağına,
oraya ama, senin kalbinle genişlemiş
artık sığmazlar. Bir kadın koymuş
olsaydı hafif elini bu öfkenin henüz
taze başlangıcında; uğraş içinde biri,

en içten uğraş içinde, sana sessiz
rastlasaydı, senin dilsiz çıktığın anda,
eylemi yapmak için -; evet yolun
geçseydi çalışan bir atölyeden,
adamların çekiç salladıkları, günün yalın
gerçekleştiği; senin bütün bakışında
yalnız birazcık yer olsaydı, sureti
çabalayan bir böceğin sığacağı kadar,
birden aydınlık bir kavramayla
yazıyı okuyabilirdin, işaretlerini
çocukluğundan beri yavaş yavaş içine gömdüğün,
zaman zaman deneyerek, bir tümce
oluşuyor mu diye: ah, bu anlamsız geldi sana.
Biliyorum; biliyorum: önünde uzalıydın ve
yivleri siliyordun, bir mezar taşındaki
yazıta dokunur gibi. Sana yanar
gibi görünen her şeyi, ışık diye
bu satıra tutuyordun; ama alev sönüyordu
sen daha kavramadan, belki nefesinden,
belki elinin titremesinden; belki
salt kendiliğinden, bazen alevler nasıl sönerse.
Onu hiç okumadın. Bizse cüret edemiyoruz,
okumaya acıdan ve uzaktan.

Yalnız şiirleri seyrediyoruz, hâlâ
senin duyumunun eğiminden aşağı
seçtiğin sözleri taşıyan; çoğun bir başlangıç
sana bütün olarak yüklendi, onu yineledin
bir buyruk gibi. Ve o sana üzgün göründü.
Ah, hiç işitmeseydin onu senin kendinden.
Meleğin şimdi sesleniyor hâlâ ve vurguluyor
aynı sesleri başka türlü, ve ben sevinç gösterisine
kapılıyorum onun deyiş biçiminden,
senin hakkında sevinç: çünkü bu senindi:
Her sevginin senden yine düştüğü,
görür olurken vazgeçmeyi
kavrayışın ve ölümde kendi ilerlemeni.
Bu senindi, ey, sanatçı; bu üç
açık biçim. Bak, işte burada dökümü
birincinin: Duygunu çevreleyen uzam; ve işte
o ikinciden sana çıkarıyorum hiçbir şey
arzulamayan bakışı, büyük sanatçının bakışını;
ve üçüncüde, senin kendinin pek erken
parçaladığın, henüz ilk vuruşu
kalbin akkoruyla sarsıcı gıdanın
daha akar akmaz içeri -, iyi işten bir ölüm
yapılmıştı derinden, o öz ölüm,
onu yaşadığımız için, bizi öylesine gerekseyen,
ve hiçbir zaman ona daha yakın değiliz burada
olduğundan.

Bunun hepsi senin malındı ve senin dostluğun;
çokça sezdin bunu sen; sonra ama
o biçimlerin oyukluğu ürküttü seni,
içine uzandın ve boşluğu çektin içine ve
yakındın. – Ey şairlerin eski ilenci,
yakınırlar, söylemeleri gereken yerde,
duygularını daima yargılarlar
eylemek yerine; hâlâ hep fikrederler,
içlerindeki hüznü ya da neşeyi,
bunu bildiklerini ve şiirde
acınmayı ya da övmeyi. Sayrılar gibi
kullanırlar dili feryadı figan,
nerelerinin acıdığını betimlemek için,
kendilerini sertçe söze dönüştürmek yerine,
bir katedral taş ustasının kendini
inatla taşın sükunetine değiştirmesi gibi.

Buydu kurtuluş. Görseydin *bir* kez,
yazgı nasıl dizelere siniyor
ve geri gelmiyor, nasıl orda içte imge oluyor
ve imgeden başka bir şey değil, bir atadan farklı değil,
bazen başını kaldırınca, sana çerçeveden
benzer görünen ve yine de benzemeyen –:
sebat ederdin.

Oysa hasis ruh işidir bu,
olmayanı düşünmek. Hem de sözde
bir sitem sana ilişmeyen karşılaştırmada.
Olmakta olan öyle bir önde ki
fikir yürütmemizden, ona hiç ulaşamayız
ve hiç öğrenemeyeceğiz, gerçekten nasıldı görünümü.
Utanç duyma, ölüler sana sürtününce,
sonuna dek dayanan diğer
ölüler. (Ne demek istiyor son?) Değiştir
bakışı onlarla, usulca, adet olduğu üzre,
ve korkma, yasımız sana bir tuhaf
yüklenir ve onların dikkatini çekersin diye.
Olup bitenin görünür olduğu zamanların
büyük sözleri bize değil.
Kim söz ediyor zafer kazanmaktan? Dayanmaktır hepi
topu.

MERYEM YAŞAMI

ςαλην ευσοδευ εχων

Duino, Ocak 1912

Heinrich Vogeler'e
müteşekkir
bu dizelere
eski ve yeni vesile için

MERYEM'İN DOĞUMU

OH, NEYE malolmuştur meleklere,
birdenbire ezgi çağırmamak, hıçkırır gibi,
bildikleri için: oğula bu gece
anne doğacak, yakında getirecek o eşsizi.

Titreşerek sakladılar gizi ve gösterdiler yolu,
orada yalnızca Yoakim'in çiftliği vardı,
ah, duydular içlerinde ve uzamda saf yoğunluğu,
ama hiçbirinin ona inmeye izni olmadı.

Çünkü geçmişti ikisi kendinden tutup göğsünü.
Bir komşu kadın geldi, akıllıydı ve bilmedi nasıl,
ve ihtiyar, dikkatli, gitti ve tuttu mösünü
karanlık bir ineğin. Hiç böyle olmamıştı hasıl.

MERYEM'İN TAPINAKTAKİ TEMSİLİ

KAVRAMAK için, o nasıldı o zaman,
önce kendini bir mahale çağırmalısın,
sütunların içine işleyeceği; farkına varmalısın
orada basamakların; kemerler oradan
tehlike içinde bir mekânın uçurumunu aşar,
içinde kalır senin, çünkü yığılmışlar
öyle parçalardan, artık kendi içinden
onları sökemezsin: yoksa çökertirsin kendini.
Hazır olunca sen, her şey taştan sarar içini,
duvar, çıkış, açıklık, kubbe –, dene hemen
önünde duran büyük perdeyi biraz
kenara çekmeyi iki elinle:
parlamaktadır ora salt ulu nesneyle
ve soluğun ve temas duygun kalmaz.
Yukarıya, aşağıya, saray saray üstüne,
parmaklıklar fışkırır daha geniş parmaklıklardan
ve görünürler yukarıda öyle kıyılardan,
ki görür görmez onları başını döndürür.
Aynı anda bir bulut kümesi buhurdanlıklardan

yakını bulandırır; ama en uzak olan hedefler
düzgün ışınlarıyla senin içine doğru –,
ve şimdi ışık açık alev çanaklarından
yavaş yavaş yaklaşan kostümlerde oynaşınca:
nasıl dayanıyorsun buna?

O ama geldi ve kaldırdı
bakışını, bütün bunları görmek için.
(Bir çocuk, kadınlar arasında ufak bir kız.)
Sonra bindi sakince, özgüven dolu,
gururla nazlı yerinden kımıldayan ihtişama:
İnsan elinden çıkan her şey doluydu
öyle çok övgüsüyle

onun kalbinde. Kendini vermek
hevesiyle içten işaretlere:
Ana babası istedi onu yukarıya uzatmak,
mücevher bağırlı tehdit edici
karşıladı onu görünüşte: ama o geçti hepsinin arasından,
minicik olduğu gibi, her elden öteye
ve kaderi, salondan daha yüksek,
artık tamamdı ve daha ağır evden.

MERYEM DUYURUSU

DEĞİLDİ bir meleğin girmesi (anla bunu),
onu korkutan. Nasıl başkaları güneş ışığı
ya da ay, geceleyin odalarında
oyun oynayınca, fırlayıp
kalkmazlarsa –, o da bir meleğin
girdiği o şekle öfkelenirdi;
düşünemezdi, burada olmanın
melekler için yoruculuğunu. (Ah bir bilseydik,
ne denli saftı o. Bir dişi geyik,
oturmuş ormanda bir kez görünce onu,
hiç çiftleşmeden, doğurmadı mı tekboynuzu,
o ışık hayvanı, o has hayvanı – .)
İçeri girmesi değil, ama iyice,
melek, bir delikanlının simasını
ona öylesine eğince; onun bakışıyla kendisinin
ona baktığı, öyle bir çarpışması,
sanki dışarıda her şey birden bomboş gibi
ve milyonların seyrettiği, sürdüğü, taşıdığı,
doldurdu onun içini: yalnız o ve o;
bakmak ve bakılan, göz ve göz şöleni
başka hiçbir yerde bura dışında –: bak,
bu ürkütür. Ve ikisi de ürperdi.

Sonra melek ezgisini söyledi.

MERYEM'İN BAŞINA GELEN

HENÜZ başta çıkıyordu kolayca,
çıkarken ama bazen varırdı
fevkalâde bedeninin farkına, –
ve sonra, soluklanarak, durdu

Yahudi Dağları'nda. Ama toprak değil,
kendi dolgunluğu yayılmıştı etrafından;
yürüyerek hissetti: aşılmaz bil
şimdi algıladığı büyüklük hiçbir zaman.

Ve zorlandı, elini koymak için
daha ileri olan diğer bedene.
Ve kadınlar salındılar birbirlerinin
yanına ve değdi giysi ve ve saç birbirine.

Her biri, dolu onun kutsal varlığıyla,
korundu vaftiz anasıyla.
Ah, içindeki Mesih henüz bir çiçekti,
ama yaşlı halanın kucağındaki vaftizciyi
sevinçten hemen hoplamaya başlattı.

YUSUF'UN KUŞKUSU

VE melek konuştu ve uğraş verdi
yumruklarını sıkmış adama:
Ama görmüyor musun her kırışıkta,
onun serin olduğunu Tanrı seheri gibi.

Ama öbürü gözü kara bakıyordu,
mırıldanarak yalnız: Nedir onu bu hale sokan?
O zaman bağırdı melek: Marangoz, diye sordu,
farketmiyor musun hâlâ, ulu Tanrı'dır el koyan?

Tahta işlediğin için, kendini beğenmiş,
gerçekten mi derdin *onu* sorgulamaktır,
o ki alçakgönüllü aynı tahtadan
yaprak filizlendirir ve tomurcuk kabartır.

Kavradı. Ve şimdi bakışlarını,
pek ürkmüş, meleğe kaldırdığında,
yok olmuştu o. O zaman itti kalın
kasketini yavaşça geri. Sonra methüsena etti.

ULUÇOBAN BİLDİRİSİ

BAKIN, ey erkekler. Orda ateş başındaki adamlar,
siz ki bilirsiniz sınırsız göyüzünü,
yıldız falcıları, buraya! Bakın, yeni bir yıldız var
yekinen, o benim. Yanıyor özümün bütünü
ve parlıyor öyle güçlü ve öyle müthiş
ışık dolu ki, o derin evrenin tümü
yetmiyor artık bana. Bırak parıltım girsin
sizin varlığınıza: Ey, karanlık bakışlar,
karanlık kalpler, gece karası kader çakışlar
doldurur sizi. Çobanlar, yalnız gibiyim
içinizde. Birdenbire bana oluyor mekân,
şaşırmayın siz: büyük ekmek ağacından
gölge düştü. Evet, bu benden geldi.

Siz korkusuzlar, bilir miydiniz,
nasıl şimdi bakan yüzünüzde
gelecek görünür. Bu güçlü ışıkta
çok şey olacak. Size güveniyorum, çünkü
siz susmayı bilirsiniz; siz doğru imanlılara
her şey konuşur burada. Kor ve yağmur konuşur,
kuşların göçü, rüzgâr ve siz neyseniz,
hiçbiri ağır basmaz ve kendini büyüksemeye
semirmez. Siz durduramazsınız
şeyleri ara boşluğunda göğsün
onlara eziyet için. Nasıl ki zevki
bir melek aracılığıyla fışkırırsa, öyle sürgün verir
içinizden
dünyalık. Ve bir dikenli çalı
tutuşunca birdenbire, ondan seslenebilir
size ebedi olan, Kerubim(*),
sürünüzün yanı sıra istemişlerse
yürümek, sizi şaşırtmadı:
yüzüstü kapandınız,
yakardınız ve buna yeryüzü dediniz.

Ama bu oldu bitti. Şimdi yeni bir şey olsun,
onunla yer yuvarı halkalanarak genişlesin.
Nedir bizim için dikenli çalılar: Tanrı kendini
duyumsuyor bir bakir kızın kucağında. Ben onun
size yön veren içtenliğinin görüntüsüyüm.

(*) Cennetin bekçisi melek. (Y.P.)

İSA'NIN DOĞUMU

OLMASAYDI o masumiyet, nasıl
gelirdi sana, şimdi geceyi aydınlatan?
Bak, halklara gürleyen Tanrı asıl,
dindirip kendini, geliyor sende dünyaya.

Onu daha büyük mü tasavvur ettin?

Nedir büyüklük? İçinden geçtiği,
bütün ölçüler arasından gider onun dümdüz yazgısı.
Bir yıldızın bile yok böyle bir yolu.
Görüyor musun, bu krallar büyükler,

ve taşıyorlar senin kucağına

en büyük saydıkları servetleri,
ve şaşıyorsun belki bu armağana –;
ama bak bezinin kıvrımına,
nasıl da şimdiden geçiyor hepsini.

Uzaklardan gemiye yüklenen bütün amber,
her altın ziynet ve havaya yayılan baharat,
bulandırarak duyulara serpilir:
bütün bunlar tez geçen kısa nakarat
ve sonunda pişmanlık verir.

Ama (göreceksin): O sevindirir.

MISIR'DAN KAÇIŞTA MOLA

BUNLAR, ki daha demin soluksuz
kaçıyorlardı çocukların katlinden:
ay ne kadar büyük ve korkusuz
oldular farketmeden yürüyüşlerinden.

Ürkek geriye bakışlarının
dehşeti ve acısı geçti geçmedi,
ve sırtında boz katırlarının
getirdiler hemen kentlere tehlikeyi;

çünkü onlar, ufacık büyük ülkede
- nerdeyse bir hiç - yaklaştıkça güçlü tapınaklara,
çatladı bütün putlar ihanete uğramışça
ve başlarından gitti akılları tamamen.

Olabilir mi, onların gelişinden
her şey böyle çaresiz öfkelensin?
ve korkar oldular kendi kendilerinden,
yalnızca çocuktu isimsiz sakin.

Hiç değilse, bunun üzerine kaldılar
bir süre oturmak zorunda. Ama yürüdü o an –
bak: ağaç, sessiz başlarının üstünde duran,
bir hizmetkâr gibi onlara doğru:

eğildi. Saçakları ölü firavunların
sonsuzluk için alınlarına taç
olan aynı ağaç,
eğildi. Duyumsadı yeni taçların
açtığını. Ve oturdular sanki ortasında rüyaların.

KANA'DA DÜĞÜN

YAPABİLİR miydi, onunla gurur
duymaktan başka, en sade halini güzelledi?
Yüce, büyüklüğe alışkın gece bile geçmedi
mi kendinden, o görününce?

Gitmedi mi hem de, yitirip kendini bir zaman,
görülmedik biçimde kendi şanına?
En bilge olanlar ağzı kulaklarıylan
karıştırmamışlar mıydı? Ve yuva

yeni gibi değil miydi onun sesinden? Ah
mutlaka hem de yüzlerce kez
sevinç dalgalarını ona yaymaktan
kaçınmıştı. Şaşkın takıldı onun ardına.

Ama o düğün töreninde,
aniden şarap kesilir, –
o yana baktı, bulunsun diye bir jestte
ve anlamadı, onun reddini bir.

Ve sonra yaptı. Daha sonra anladı,
nasıl zorladı onu kendi yoluna:
çünkü şimdi o gerçekten mucize adamı,
ve bütün kurban başladı kapanmaya,

durmaksızın. Evet, yazılıydı bu.
Ama o zaman hazır mıydı henüz?
O: kendine çekmişti bunu
körlüğünde kendini beğenmişliğin.

Sofra meyve ve sebze dolu
keyiflendi o da ve görmek istemedi,
gözyaşı bezlerinden akan su
kan olmuştu bu şarapla.

ELEMDEN ÖNCE

OH İSTESEYDİN bunu, bir kadının
bedeninden oluşmayabilirdin:
Mesihler aranmalı yatağında dağların,
koparıldığı yerde sertten sertin.

Üzülmüyor musun sen kendin, sevgili vadini
böyle harap etmeye? Gör zayıflığımı benim;
süt ve gözyaşı seli dışında yok başka şeyim,
ve sen daima çoğunlukta buldun kendini.

Bu ihtişamla muştulandın sen bana.
Neydi o vahşi çıkışın benim içimden?
Yalnız kaplan gerekiyorsa, kendini paralamaya,
niçin kadınevinde eğitildim ben,

yumuşak temiz bir giysi dokumaya senin için,
en ufak bir dikiş izinin bile
sana dokunmayacağı -: böyleydi bütün yaşamım,
ve şimdi tersine çeviriyorsun doğayı birdenbire.

PİETA(*)

ŞİMDİ sefaletim olacak tanımsız dolu,
yerleşecek içime. Bakışım donuk taşın içi
nasıl donuksa.
Katı olduğum gibi, biliyorum bir şeyi:
Sen oldun ulu –
    ve oldun ulu,
pek kocaman acı olarak
tamamen kalbimin takatının
dışına taşmak için.
Şimdi uzanıyorsun çapraz kucağımda,
şimdi seni artık hiç
doğuramam.

(*) Hazreti Meryem'i matemli olarak Hazreti İsa ile gösteren resim. (Y.P.)

MERYEM EMZİRİŞİ
YENİDEN DİRİLENLE

O ZAMAN duyumsadıkları: değil mi
bütün gizemlerden öte tatlı
ve hâlâ hep dünyevi:
biraz solgun daha mezardan,
erinçle ona yaklaştığı anda,
her yanı birden dirildi.
Ah ona önce. Nasıl da
anlatımsızdılar şifada.
Evet şifalandılar, buydu hepsi. Gereksinmiyorlardı,
birbirleriyle sıkı teması.
Koydu bir an bile
sürmeden hemen
sonsuzlaşan elini onun kadın omzuna.
Ve başladılar
bahar ağaçları gibi sakin,
sonsuzca aynı zamanda,
mevsimine
nihai birlikteliğin.

MERYEM'İN ÖLÜMÜ

(Üç Bölüm)

I

Bir zamanlar ona doğum
haberini indiren aynı melek,
duruyordu orda, bakmasını bekleyerek,
ve dedi: Şimdi vakti, çıkman için huzura.
Ve ürktü o zamanki gibi ve göründü
yine o bakire olarak, derinden evetleyen.
O ama ışık saçtı ve, yaklaşarak iyiden,
yitti sanki onun yüzünde – ve döndü
uzaklara dağılan misyonerleri
toplanmaya çağırdı yamaçtaki evde,
kudas evinde. Ağır ağır geldiler
ve girdiler korkarak içeri. Yatıyordu dar döşekte
boylu boyunca, çöküşe
ve seçilmişliğe gizemle dalmış olan,
sapasağlam, sanki hiç kullanılmamış biri
ve dikkat kesildi melek türküsüne.
Görünce bütün herkesi mumlarının
ardında bekler, kopardı altında baskın
seslerin üstünden ve verdi gönülden
daha sahip olduğu iki parça giysiyi,
ve kaldırdı çehresini ona ve ona...
(Ey kaynağı isimsiz yaş-sellerinin).

O ama uzandı içine zafiyetinin
ve çekti gökleri Kudüs'e olabildiği
kadar, öyle ki ruhu yalnız,
çıkarak, biraz gerinmek zorunda kaldı:
hakkında her şeyi bilen onu hemen kaldırdı,
Tanrısal doğasının içine.

II

KİM ilgilendi, o gelene kadar
çok göklerin eksik kaldığıyla?
Yeniden dirilen geçmişti yerine, ne var
onun yanındaki yer, yirmi dört yıl
boyunca boş kalmıştı. Ve başladılar hemen
kendilerini saf boşluğa alıştırmaya,
sağalmış gibiydi, çünkü öte yana
güzel ışınıyla doldurdu onu oğul birden.

Böyle gitmedi o da, göklere ağdı,
çok istemesine karşın, onun yanına;
orada yer yoktu, yalnız *O* vardı ve ona
acı veren bir ışınla parıldıyordu.
Ama o, acınaklı endam, şimdi
yeni rahmetlilere katıldığı için
ve dikkat çekmeden, ışıktan ışığa, durduğu için,
varlığından koptu öylesine parlak
bir arkalık ki aydınlattığı meleğin
gözleri kamaştı ve çığlık attı: O kim?
Bir şaşkınlık oldu. Sonra hepsinin
gözü, Tanrı'nın üstten Efendimiz'i sakındığını gördü,
öyle ki, ılımlı bir alacakaranlıkla örülü,
boş olan yer bir parça acı olarak
göründü, yalnızlık izi bırakarak,
hâlâ çekmekte olduğu bir şey gibi, bir kalıntı
dünyevi süreçten, kuru bir sıkıntı –.
Anaya döndüler; ürküntüyle oraya bakıyordu,
iyice öne eğilmiş, duyumsar gibi: *Ben* diyordu
onun en uzun acısıyım –: ve birden atıldı öne.
Melekler ama aldılar onu yanlarına
ve destek oldular ve başladılar uhrevi şarkılarına
ve taşıdılar son parçayı da göğe.

III

AMA iş işten geçtikten sonra gelen
havari Tomas'tan önce, yanaştı
çoktan buna hazır melek hemen
ve buyurdu mezar yeri başında:

Çekin taşı kenara. Bilmek ister misin,
neresidir, senin kalbini oynatan: Bak:
o bir lavanta yastık misali
bir süre oraya yatırılacak,

onun gibi koksun diye artık toprak
kıvrımlarda zarif bir örtü gibi.
Ölü her şey (duyumsuyor musun), sayrı her şey
onun rayihasından baygın.

Bak keten beze: nerede var bir solukluk,
göz kamaştıran ve çekmeyen parlaklığında?
Bu bakir cesetten gelen ışık
onun için güneş ışığından daha arık.

Şaşmıyor musun, nasıl da uysal çekildi ondan?
Neredeyse hâlâ kendisiymişçe, hiçbir şey kaymadı.
Ama gökler yukarda sarsıldı:
Hey, diz çöküp bak ve ilâhi söyle ardımdan.

DUİNO AĞITLARI

(1912 / 1922)

Prenses Marie von Thurn und Taxis-Hohenlohe
malikanesinden (1912 – 1922)

BİRİNCİ AĞIT

KİM, haykırsam, işitirdi beni melekler
düzeninden? ve varsayalım, biri sarsaydı
beni birden bağrına: yiter giderdim onun
daha güçlü varlığında. Çünkü güzel başka şey değil
korkuncun başlangıcından, ancak dayanabileceğimiz,
ve öyle hayranız ona, çünkü umursamadan yadsır
bizi mahvetmeyi. Her bir melek ürkünçtür.

Ve böyle davranıyorum da, yutuyorum çağrısını
karanlık hıçkırığın. Ah, kimi
gereksiniriz ki? Melekleri değil, insanları değil,
ve zeki hayvanlar farkındadırlar,
pek de güvenli olmadığımızın yuvada
geçici dünyada. Kalır bize belki
herhangi bir ağaç yamaçta, her gün
gördüğümüz; kalır bize dünün caddesi
ve nazlandırılmış sadakati bir alışkanlığın,
bizden hoşnut olmuş, o zaman kalmış ve gitmemiştir.

Ey ve gece, gece, rüzgâr uzayla dolu
çehremizi aşındırınca –, kime kalmaz ki, o özlenen,
uysal hayal kıran, ki o bir yalnız yüreğe
yorucu dayanacaktır. Sevgililer için daha mı kolay o?
Ah, örter onlar yalnızca birbirleriyle yazgılarını.
Bilmez misin *hâlâ*? Fırlat kollarından boşluğu
soluduğumuz odalara ekle; belki de kuşlar
genişlemiş havayı duyumsar daha içten uçuşla.

Evet, baharlar gereksindi seni demek. Bekledi bazı
yıldızlar senden, onları duyumsamanı. Kabardı
geldi bir dalga geçmiş olanda, ya da
açık pencerenin önünden geçtiğin için,
verdi kendini bir keman. Bütün bunlar buyruktu.
Ama üstesinden geldin mi? Değil miydin daima
beklentiyle dalgın, sanki her şey sana
bir sevgili vadediyor diye? (Nerde koruyacaksın onu,
kocaman yaban düşünceler çat kapı
girip çıkarken sana ve sıkça kalırlarken gece.)
Özlem çekersen ama, söyle şarkısını sevenlerin; uzun
süre
daha yeterince ölümsüz değil onların meşhur duyguları.

O, senin nerdeyse kıskandığın, terkedilmişler, ki onları
doyumlulardan çok daha âşık bulursun. Başla
hep yeni baştan hiç erişilmeyecek övgüye;
düşün: ayakta kalır yiğit, yıkım bile ona
bir bahaneydi yalnızca, varolmak için: onun son doğumu.
Ama sevenleri alır bitkin doğa yine
kendi içine, değilmiş gibi güçler iki kat,
bunu sağlamak için. Gaspara Stampa'yı(*) acaba
yeterince andın mı, sevgilisi elden çıkan
herhangi bir kızın, çoğalmış örneğinde
bu sevenlerin hissettiğini: onlar gibi mi olacağım?
Olmalı değil mi artık bu en eski acılar
bize daha bir bereketli? Vakti değil mi, severek
kendimizi sevgiliden kurtarmanın ve sarsılarak bunu
aşmanın:
tıpkı okun yayı aşması gibi, fırlarken toplanıp
daha fazla olmak için kendinden. Çünkü kalmak hiçbir
yerdedir.

(*) İtalyan kadın şair (1523-1554). (Y.P.)

Sesler, sesler. Dinle, yüreğim, aslında yalnız
azizlerin işittiğini: onları devasa çağrının
yerden kaldırdığını; onlar ama, imkânsızlar,
diz çökmeye devam ettiler ve aldırmadılar:
Öyle duruyorlardı işiterek. Yok, kaldırdığın *Tanrı*
sesini, uzaktan yakından. Ama eseni dinle,
aralıksız haberi, sesizlikten oluşan.
Çağıldar şimdi o taze ölülerden sana.
Nerede içeriye adım attıysan, seslenmedi mi kiliselerde
Roma'da ve Napoli'de yazgıları sana sakin?
Ya da bir yazıt yükseldi görkemle sana doğru,
Geçenlerde Santa Maria Formosa'daki(*) levha gibi.
Ne etmek isterler bana? sessiz vazgeçeyim
görüntüsünden,
ruhlarının sade devinimini
bazen engelleyen haksızlığın.

(*) Venedik'te bir Katolik kilisesi. (Y.P.)

Elbette tuhaftır, artık yeryüzünde olmamak,
az çok edinilmiş alışkanlıkları artık uygulamamak,
güllere, ve başka özellikle söz veren şeylere
insan geleceğinin anlamını vermemek;
sonsuz korkak ellerde olunan şey
artık olmamak, ve kendi adını bile
bir kenara koymak kırık bir oyuncak gibi.
Tuhaftır, dilekleri artık dilememek. Tuhaf,
ilişkin her şeyi, boşlukta başıboş
uçuşur görmek. Ve ölü olmak meşakkatlidir
ve durmadan telâfi, yavaş yavaş birazcık
sonsuzluk duymayı. – Ama canlılar yaparlar
hepsi hatayı, ayrım gözetirler pek aşırı.
Melekler (denir) çokça bilmezler, canlıların mı
arasına girsinler yoksa ölülerin mi. Sonsuz akım
koparıp iki kesimden bütün yaşları
daima sürükler ve bastırır seslerini ikisinde de.

Sonuçta bize gerek duymazlar, erken gidenler,
unutuluyor dünyasal olan usulca, göğüslerinden
annenin büyüyüp ılımla çıkmak gibi. Ama biz öyle büyük
gizemlere gerek duyanlar, yastan çoğun ilâhi
ilerleyiş kaynağı gizemlere –: *olabilir* miyiz onlarsız?
Boşuna mı o söylence, bir zamanlar ağıtta Linos'a(*)
yüreklenen ilk müziğin çorak katılığı delip geçtiği;
önce, sanki tanrısal bir delikanlının aniden temelli çıktığı,
ürkmüş mekânda, boşluğun o, bizi şimdi etkileyen,
ve avutan ve yardım eden titreşime kapıldığı.

(*) Yunan mitoloji figürü. (Y.P.)

İKİNCİ AĞIT

HER melek ürkünçtür. Yine de, yazık bana,
söylüyorum şarkınızı, neredeyse ölümcül kuşları ruhun,
bilerek sizi. Nereye gitti Tobiae günleri,
dururken en parlaklardan biri evin basit kapısında,
yolculuk için biraz kıyafet değiştirmiş ve artık korkunç
değil;
(oğlan oğlana, merakla dışarı bakması).
Çıksa şimdi baş melek, tehlike saçan, yıldızların ardından
yalnız bir tek adım aşağıya ve buraya doğru: çarpıntıyla
çarparak öldürürdü bizi kendi kalbimiz. Siz kimsiniz?

Erken mutlananlar, yaratışın şımarttıkları,
dağ silsileleri, tan kızılı tepe sırtları
yaradılışın, – çiçek tozları açan Tanrı'nın,
rezeleri ışığın, geçitler, merdivenler, tahtlar,
yaratık uzamları, haz kalkanları, tantanası
coşkun baygın duygunun ve birdenbire, tek tek,
aynalar: fışkıran güzelliğini
yeniden yaratıp yansıtırlar kendi çehresine.

Çünkü biz, hissettiğimiz yerde, buharlaşırız; ah biz
veririz kendimizi nefesle ve yok ederiz; kor odundan
kor oduna
daha hafif koku veririz. O zaman biri bize der:
evet, kanıma karışıyorsun sen, bu oda, bahar
dolar seninle... Neye yarar, tutamaz o bizi,
yok oluruz onda ve etrafında. Ve o güzel olanlar,
ey kim engeller onları? Durmadan kalkar görünüm
ayağa yüzlerinde ve sürer gider. Seher çimeninde çiy gibi
kalkar bizim olan bizden, dumanı gibi sıcak
bir yemeğin. Ey gülümseme, nereye? Ey hayran bakmak:
yeni, sıcak, kaçıcı dalgası kalbin –;
vah bana: biz *oyuz* işte. Tat verir mi acaba uzay,
içinde biz çözüldükten sonra? Tutarlar mı melekler
gerçekten kendilerinden olanı, onlardan fışkıranı,
yoksa bazan, sanki yanlışlıkla, biraz
bizim özümüzden de olur mu? Karışır mıyız onların
hatlarına sadece muğlaklık gibi gebe kadınların
yüzlerindeki? Farketmezler girdabında
kendilerine dönüşlerinin. (Nasıl farketsinler ki.)

Sevenler, yapabilseler, gece havasında
şaşılası konuşabilirler. Çünkü görünen, her şeyin
bizden gizlendiği. Bak, ağaçlar *var*, oturduğumuz
evler ayakta daha. Yalnız biz
geçiyoruz hepsinin önünden takas hava gibi.
Ve her şey hemfikir, bizi susup geçmek için, yarı
ayıp belki ve yarı tanımsız umut.

Sevenler, size, birbirine yetenler,
bizi soruyorum. Tutuyorsunuz birbirinizi. Kanıtınız
var mı?
Bakın, bende oluyor, ellerim iç içe
geçiyor ya da benim kullanılmış
yüzüm onların içinde kendini koruyor. Bu bana biraz
his veriyor. Ama kim yüreklenirdi bunun için şimdi
varolmaya?
Siz ama, siz diğerinin hayranlığında
büyüyenler, tâ ki o teslim olup size
yakarana kadar: yeter *artık* – ; siz el altında
birbirinizle zenginleşenler üzüm yılları gibi;
siz bazan yitip gidenler, sırf diğeri
salt üste çıktığı için: size soruyorum bizi. Biliyorum,
birbirinize öyle içten dokunuyorsunuz, okşama kollar
çünkü,o yer yok olmaz çünkü, siz, sevgidolu
okşayanların
kapattığı; çünkü bunun altında siz saf
devamı duyumsarsınız. Böyle vadedersiniz birbirinize
sonsuzluğu
neredeyse kucaklaşmayla. Ve yine de, ilk bakışların
ürküntüsünü aşınca ve pencerede özlemi,
ve ilk birlikte yürüyüşü, *bir* kez bahçede:
Sevenler, sonra hâlâ kendiniz misiniz? Biriniz diğer
dudağa uzanınca ve değince – : İçim içim:
ey içen sonra nasıl tuhaf kurtulur edimden.

Şaşırtmadı mı sizi Attika stellerindeki dikkat
insan tavrında? Değil miydi aşk ve veda
omuzlara öyle hafif konmuş, sanki başka
kumaştan yapılmışça bizdekinden? Düşünün elleri,
nasıl ağırlıksız dayanıyorlar, torsoların gücüne karşın.
Bu sakinler biliyordu şunu: buraya kadarız biz,
budur bizim, birbirimize *böyle* değmek. Ama bu
Tanrıların işi.

Bulsak biz de bir sade, gizli, dar
insancılı, bir arazi şeritimizi verimli topraktan
ırmakla kayalıklar arasında. Çünkü kendi kalbimiz
aşıyor bizi
hâlâ onlar gibi. Ve artık bakamayız onun
ardından resimlerde, onu sakinleştiren, daha
tanrısal bedenlere, ki orada daha fazla yatışır.

ÜÇÜNCÜ AĞIT

BİRİ, sevgiliye şarkı söylemek. Bir diğeri, eyvah,
o saklı suçlu Nehir-Tanrı'sına kanın.
Uzaktan tanıdığı, o genci, ne anlar o
zevk efendisinden bile, yalnızlıktan çoğun,
kız henüz dindirmeden önce, çoğun sanki o yokmuşça,
ah, hangi bilinmezden damlayarak, kalktı
tanrıbaş, çağırarak geceyi sonsuz isyana.
Ey kanın Neptün'ü, ey onun üççatalı.
Ey onun kıvrık midye göğsünün karanlık rüzgârı.
Kulak ver, gece nasıl inip kabarıyor. Ey yıldızlar,
sizden kaynaklanmıyor mu sevenin arzusu simasına
sevgilisinin? Almıyor mu içten idrakını
sevgilinin saf yüzüne saf yıldızlardan?

Sen değilsin ona, eyvah, annesi değil
kaş yaylarını ona böyle beklenti içinde geren.
Değil sana, onu hisseden kız, sana değil
kıvırtması dudağını korkunç ifadeyle.
Sanıyor musun gerçekten, senin hafif çıkışın
sarstı onu, sen, seher yeli gibi dolanırsın?
Gerçi ürküttün onun kalbini; ama eski ürküler
devrildi onun içine dokunaklı dargınlıkla.
Çağır onu... çağırmıyorsun salt karanlık ilişkiden.
Elbette, o *istiyor*, çıkıyor; ferahlamış alışıyor
senin gizli kalbine ve alıyor ve başlıyor kendine.
Ama o hiç başladı mı kendine?
Anne, *sen* onu küçük yaptın, sendin ona başlayan;
senin için yeniydi o, sen eğdin üzerine yeni
gözlerin sevimli dünyayı ve korudun yabancıdan.
Nereye, ah, gitti o yıllar, ona kolayca
narin endamla dalgalanan karmaşayı temsil ettiğin?
Çok şeyi sakladın böyle ondan; gece-kuşkulu odayı
zararsız kıldın, sığınak dolu yüreğinden
kattın daha insanca bir mekânı onun gece mekânına.
Zifir karanlığa değil, hayır, kendi varlığının yanına
gece ışığını koydun, ve sanki dostluk ışıdı.

Hiçbir tıkırtı yoktu, gülümseyerek açıklamadığın,
çoktan biliyormuşsun gibi, döşeme tahtası *ne zaman*
işler...
Ve o dinledi ve sakinledi. Öyle çok şeye muktedirdi
senin şefkatli ayağa kalkışın; dolabın ardına geçti
yüksek örtüyle onun yazgısı, ve hafiften kayan perde
kıvrımlarına uydu onun huzursuz geleceği.

Ve o kendisi, uzandığı yerde, rahatlamış, altında
uykulu gözkapaklarının senin hafif düzenlemenin
tadından çözülerek daldı keyifli önuykuya –:
görünüyordu korunmuş biri... Ama *içte*: kim durdurdu,
engelledi içte onun içinde aslının sellerini?
Ah, orda sakınma *yoktu* uykudakinde; uyuyarak,
ama düş görerek, ama ateşler içinde: nasıl kendini saldı.
O, yeni olan, ürkek, karıştığı gibi
iç olayın uzayıp giden kollarıyla
artık örneklere geçmiş, boğan bir büyümeye, hayvansı
avlanan biçimlere. Nasıl da kendini teslim etti –. Sevdi.
Sevdi kendi içini, içinin yaban kalmış yerini,
içindeki bu baltasız ormanı, onun suskun yıkılmışlığı
üstünde
duruyordu kalbi ışık yeşili. Sevdi. Bıraktı onu, gitti
kendi köklerinden öte kudretli kaynağa,
onun ufak doğumunun eskidiği yere. Severek
indi aşağıya daha eski kana, yarlara,
korkuncun yattığı yere, hâlâ tok babalardan. Ve her
korkunç tanıdı onu, göz kırptı, anlaşmış gibiydi.

Evet, dehşetli olan gülümsedi... Seyrek
böylesine sevecen gülümsedin, anne. Nasıl
sevmezdi o bunu, ona gülümseyince. Senden *önce*
sevdi o, çünkü, onu o zaman taşıdığın için,
suda çözülmüştü, oluşmaya başlayanın işini
kolaylaştıran.

Bak, biz sevmiyoruz, çiçekler gibi, bir tek
yılın içinden; bizim çıkıyor, sevdiğimiz zaman,
ezelden özsu kollarımıza. Ey kız,
bu: içimizde sevdiğimiz, birini değil, gelecekteki birini,
aksine
sayısız kaynaşanı; tek bir çocuğu değil,
aksine babaları, dağ yıkıntıları gibi
içimizin dibine dayanan; aksine kuru nehir yatağını
bir zaman analarının –; aksine bütün
sessiz manzarayı altında bulutlu ya da
saf alınyazısının –: *bu*, kız, senden önce davrandı.

Ve sen kendin, sen ne biliyorsun –, sen üste
çektin epeski zamanı sevenin içinde. Hangi duygular
eşelendi yukarıya dönüşmüş yaratıklardan. Hangi
kadınlar nefret ettiler orada senden. Ne tür karanlık
adamları
kışkırttın damarlarında delikanlının? Ölü
çocuklar sana varmak istediler... ey sakin, sakin
eyle ona bir sevimli, güvenilir bir eylem, – kılavuzla onu
bahçenin yakınına kadar, ver ona gecelerin
üstünlüğünü.....
Gizle onu.....

DÖRDÜNCÜ AĞIT

EY YAŞAM ağaçları, ey ne zaman kışlık?
Hemfikir değiliz. Değiliz göçmen
kuşlar gibi anlaşmış. Eski ve geç,
böyle takılıyoruz birden rüzgârlara
ve dalıyoruz ilgisiz havuza.
Açmanın ve solmanın bilincindeyiz aynı zamanda.
Ve bir yerlerde hâlâ yürür aslanlar ve bilmezler,
görkemli oldukları sürece, nedir baygınlık.

Biz ama, bir şey derken, tamam,
diğerinin külfetini duyarız. Düşmanlık
bize en yakındır. Kaymaz mı sevenler
durmadan kıyılara, biri diğerinde,
söz vermişlerdir genişlik, av ve sıla.
Orda bir anlık bir çizim için
karşıt neden hazırlanır, güçlükle,
onu görelim diye; çünkü çok açık davranılır
bizimle. Bilmeyiz çerçevesini
hissetmenin: yalnızca, dıştan biçimleneni.

Kim oturdu ürkmeden kalbinin perdesi önünde?
O kendini açtı: sahne vedaydı.
Kolay anlaşılır. Bilinen bahçe,
ve sessiz sallandı: ancak ondan sonra geldi dansçı.
O değil. Yeter! Ve ne denli kolay yapsa da,
kılık değişmiştir ve bir yurttaş olur
ve mutfaktan geçip konuta gider.
İstemem bu yarı dolu maskeleri,
yeğlerim kuklayı. O dolu. Bakmak
isterim kalıba ve ipe ve onun
görünüm olan yüzüne. Burada. Önündeyim.
Lâmbalar sönse bile, bana
söylense bile: Başka yok –, sahneden
boşluk gelse bile boz havayla,
benim sessiz atalarımdan hiçbiri
benimle olmasa bile, hiçbir kadın, hatta
olmasa bile kahverengi şaşı gözlü oğlan:
Kalırım yine de. Her zaman seyir vardır.

Haklı değil miyim? Sen, benden öylesine acı
hayatı tadan, benimkini tadarak, baba,
ilk bulanık demini mecburiyetimin,
geliştiğim için, her daim tekrar tadarak
ve, tadıyla damakta öyle yabancı bir geleceğin
uğraşarak, sınıyorsun buğulanmış hayran bakışımı, –
ey sen, babam, ölümünden beri, sıkça
umudumda, benim içimde, korkuyorsun,
ve itidal, ancak ölülerin sahip olduğu, itidal
zenginlerinin, vazgeçiyorsun benim bir gıdım yazgım
için,
haklı değil miyim? Ve siz, haklı değil miyim,
beni sevdiniz ufacık bir başlangıcı için
size sevgimin, her daim saptım ondan,
çünkü çehrenizdeki uzam bende,
onu sevdiğim için, uzaya karıştı,
orada artık siz yoktunuz....: içimden gelince,
kukla sahnesinin önünde beklemek, hayır,
öyle kendimden geçmiş bakmak, bakışımı
sonunda dengelemek için, orada oyuncu olarak
bebekleri yukarıya çekecek bir melek bulunmalı.

Melek ve kukla: o zaman nihayet seyirlik oyun.
Sonra bir araya gelir, bizim durmaksızın
ayırdığımız, orada oluşumuzla. Sonra oluşur
bizim mevsimlerimizden artık çevresi
bütün dönüşümün. Üzerimizde yukardan
oynar artık melek. Bak, ölenler,
tahmin edemezler, nasıl dolu bahanedir
hepsi, burada üstesinden geldiklerimizin. Hepsi
de kendisi değil. Ey çocukluk saatleri,
o zaman şekillerin ardında bulunurdu yalnızca
geçmiş şeylerden daha fazlası ve değildi önümüz gelecek.
Serpiliyorduk elbette ve zorluyorduk bazan
hemen büyümeyi, yarı sayarak hatırını,
büyük olmaktan başka şeyleri kalmayanların.
Ve yine de, kendi yalnız yürüyüşümüzde,
keyifliydik süreğen ile ve duruyorduk orada
ara mekânda dünyayla oyuncak arasında,
başlangıçta saf bir olay süreci için
kurulmuş olan bir yerde.

Kim gösterir bir çocuğu durduğu gibi? Kim koyar
onu yıldızlara ve verir ölçüsünü mesafenin
onun eline? Kim yapar çocuk ölümünü
sertleşen boz ekmekten, – ya da bırakır
onu içinde yuvarlak ağzın, çekirdek yuvası gibi
güzel bir elmanın?..... Katiller kolay
anlaşılırlar. Ama şu: ölümü,
tüm ölümü, daha hayattan önce öyle
şefkatli kapsamak ve kızmamak
tanımsızdır.

BEŞİNCİ AĞIT

Bayan Hertha Koenig'e ithaf

KİM ama *onlar*, söyle bana, bu yoldakiler, bu biraz
daha kaçkınlar bizim kendimizden, acilen erkenden
çiten kime, *kimin* hatırına
hiç hoşnut kalmayan istem? Tersine çitiyor onları,
büküyor, sarıyor onları ve sallıyor,
atıyor onları ve yakalıyor yine; sanki yağlanmış,
daha kaygan iniyorlar havadan yere
havı gitmiş, onların sonsuz
sıçramalarından havı gitmiş halı üstüne, bu yitmiş
halının uzaydaki.
Yara bandı gibi konmuş, sanki varoş
gökyüzü orada yeryüzünü acıtmış gibi.
Ve orada olur olmaz,
dimdik, orada ve gösterdi: orada durmanın
büyük ilk harfini..., hemen de, en güçlü
adamlar, dönüyor yine, şakadan, daima
gelen tutuş, August der Starke'nin(*) sofrada
kalaylı tabağı kavraması gibi.

(*) 1670-1733 arası yaşamış, Dresden'i sanat kenti yapan Saksonya prensi, Polonya kralı. (Y.P.)

Ah ve çevresinde bu
merkezin, seyir gülü:
açıyor ve yaprak döküyor. Çevresinde bu
tokmağın, mühürün, kendi
açan tozunun temas ettiği, sahte döllenmeye
yine isteksizliğe döllenen, bunun
hiç farkında olmayan, – parlayarak incecik
yüzeyle hafif sahte gülümseyen isteksizliğin.
İşte: solgun, kırışık kaldırıcı,
artık yalnızca davul çalan yaşlı,
çekilmiş muazzam derisi içine, sanki eskiden
iki adamı sarmış, ve biri sanki
şimdi artık kilise bahçesinde gömülü, ve o diğerinden
fazla yaşamış,
sağır ve bazan biraz
dağınık dul deri içinde.

Ama genç, o adam, sanki oğlu bir boğayla
bir rahibenin: dolgun ve cüsseli donanmış
kaslar ve saflıkla.

Ey siz,
henüz ufak bir acıyı,
bir zamanlar oyuncak diye alan, birinde onun
uzun nekahetlerinin....

Sen, kıvrımlı,
yalnız meyvelere özgü, ham,
her gün yüz kez düşer ağacından ortak
kurulmuş devininin (o, sudan hızlı, çok az
dakika içinde bahar, yaz ve güzü olan) –
düşer ve çarpar mezara:
bazan, yarı molada, sana sevimli
bir sima konmak ister öteye seyrek
şefkatli anana doğru; ama yüzeysel harcanan
bedeninde yiter, çekingen
nerdeyse hiç denenmemiş yüz... Ve yine
çırpar adam elini atlamaya, ve sana
acı hiç daha belirgin olmadan dibinde daima
dörtnala kalbin, varır yanması tabanların
ona, kökenine, önceden senin gözlerine
birkaç ivedi kamçılanmış bedensel gözyaşıyla.
Ve yine de, körükörüne,
o gülümseme.....

Melek! ey al onu, devşir, ufak yapraklı şifalı otu.
Bul bir vazo, sakla onu! Koy onu arasına, bize *henüz* açık
olmayan sevinçlerin; sevimli kül küpünde
öv onu çiçeksi devingen yazıyla:
< *Subrisio Saltat* >(*)
Sonra sen, sevimli,
sen, en çekici sevinçlerden
sessiz sıçrayıp aşan. Belki senin
kâkülün mutludur senin için –,
ya da gencecik
diri göğüsler üstündeki yeşil madensi ipek
duyumsar kendini sonsuz şımarık ve yok hiçbir eksiği.
Sen,
dengenin yaylanan bütün kantarlarına daima farklı
konulmuş çarşı meyvesi itidalin,
alenen omuzlar altında.

Nerede, ey *nerede* o yer – yüreğimde taşıyorum onu –,
çoktan beri *olamadıkları*, hâlâ birbirlerinden
düştükleri, birbirini aşan, uygunsuz
hayvan çiftleri gibi; –
daraların hâlâ ağır olduğu;
hâlâ beyhude yere
hızla dönen değneklerinden tabakların
yalpaladığı.....

(*) Sıçrayıcının (dansçının, oyuncunun) gülümsemesi. (Y.P.)

Ve birden bu yorucu hiçyerde, birdenbire
tanımsız noktada safi çokazın
anlaşılmaz dönüşümü –, sıçrar etrafından
o boş pekçok içine.
Çok kademeli denklemin
rakamsız çözüldüğü yer.

Meydanlar, ey Paris'teki meydan, sonsuz seyir alanı,
modacı, *Madame Lamort*'un,
yeryüzünün huzursuz yollarını, sonsuz şeritleri,
sarıp büktüğü ve onlardan yeni
fiyonklar yarattığı yer, danteller, çiçekler, rozetler,
yapay meyveler –, hepsi
gerçekdışı boyanmış, – yazgının ucuz
kışlık şapkaları için.

Melek! Bilmediğimiz bir yer olmalı, ve orada,
tarifsiz halının üstünde, sevgililer göstermeliler, burada
yetkinliğe hiç ulaştıramadıkları, yürek coşkularının
atılgan yüksek figürlerini,
arzu kulelerini, kendi
çoktan, hiçbir zaman zemin olmadığından, yalnız
birbirine
dayalı merdivenlerini, sarsıla sarsıla, – ve bunu
yapabildikleri
çepçevre seyirci önünde, sayısız sessiz ölünün.

Atarlar mı sonra en son, hep esirgedikleri,
hep gizledikleri, bizim bilmediğimiz, mutluluğun
sonsuzca geçerli paralarını nihayet
gerçekten gülümseyen çiftin önüne doygun
halının üzerinde?

ALTINCI AĞIT

İNCİR ağacı, ne zamandır önemli benim için,
senin çiçeklenmeyi nerdeyse salt atlayıp,
vakitlice meyveye durman kararlı,
övgü ummadan, dalıyorsun saf gizemine.
Bir fıskiye borusu gibi sürer eğik dalların
özsuyu aşağıya ve yukarıya: ve sıçrar uykudan,
nerdeyse hiç uyanmadan, mutluluğuna en tatlı verimin.
Bak: Tanrı'nın kuğuya baktığı gibi.
.....Biz ama dururuz,
ah, bizi över çiçek açmak, ve gecikmiş gireriz
içine sonlu yemişimizin ele verilmiş olarak.
Az kişide yükselir böylesine güçlü istemi eylemin,
sıraya girerler ve kor olurlar dolumuyla yüreğin,
çiçek açmak için baştan çıkma hafif gece esimi gibi
okşayınca gençliğini dudaklarının, göz kapaklarını:
kahramanların belki ve erkenden öte yana yazgılıların,
bahçıvanlık eden ölüm farklı büker damarlarını.
Bunlar tökezler öte yana: kendi gülümsemelerinin
önünden, hafif koyaklı resimlerinde Karnak'ın
muzaffer kralın önündeki, koşum atları gibi.

Şaşılacak kadar yakın kahraman yine de genç ölülere.
Devam
kımıldatmaz onu. Doğuşu oluştur; sürekli
alır kendini öteye ve girer değişmiş burcuna
kesintisiz tehlikesinin. Orada az kişi bulur onu. Ama,
bizden karanlık gizleyen, aniden coşan yazgı
onu şarkıyla çağırır çağıldayan dünyasının fırtınasına.
İşitmiyorum başka birini *onun* gibi. Birdenbire geçer
içimden
havanın akımıyla onun koyulaşmış sesi.

Sonra, nasıl da isterdim kendimi özlemden sakınmayı:
Ey olsam,
olsam bir oğlan ve olabilseydim ve oturup
kollarında geleceğin Simson okusaydım,
anası nasıl önce hiçbir şey ve sonra her şeyi doğurdu.

Yok muydu kahraman henüz senin içinde,
ey anne, başlamadı mı
daha orada, senin içinde, onun kibirli seçimi?
Binlercesi kaynaştı karnında ve o olmak istediler,
ama gör: o kavradı ve bıraktı –, seçti ve halletti.
Ve sütunları parçalayınca, öylece, dışarı çıktı
dünyasından senin bedeninin daha dar dünyaya,
orada devam etti
seçmeye ve halletmeye. Ey anaları kahramanların,
ey kaynağı
deli sellerin! Siz uçurumlar, içine
yüksek yürek kıyısından, yakınarak,
kızların düştüğü, gelecekte oğula kurbanların.

Çünkü hızla atıldı kahraman sevgi molalarıyla,
herkes onu öteye kaldırdı, onu söyleyen her kalp atışı,
dönmüş olarak artık, durdu gülümsemelerin sonunda,
– farklı.

YEDİNCİ AĞIT

TALEP yok artık, talep yok, ses boyu aşmış,
ol kendi bağrışının doğası; gerçi bağırırsın saf kuş gibi,
mevsim onu havalandırınca, yükselen, neredeyse
unutarak,
cılız bir hayvan olduğunu ve tek bir yürek olmadığını,
onu açıklığa fırlatır, içsel göklere. Onun gibi, öyle
talep edersin herhalde, daha düşük değil –, ki, henüz
görülmez,
seni öğrensin kadın dostun, sakin olan, onca bir yanıt
yavaşça uyanır ve işitim üzerinden ılınır, –
senin yüreklenmiş duygun için yalımlı dişi duygu.

Ey ve bahar kavrasa –, orda hiçbir yer yok,
bildirim sesini taşımayan. Ancak o ufak
soran açık sesli, onu, artan sessizlikle,
uzak çevrelere kadar susar halis evetleyen bir gün.
Sonra basamaklardan yukarı, çağrı-basamaklarından
yukarı, düşlenmiş
tapınağına geleceğin –; sonra ses titremesini, fıskıyeyi,
tazyikle çıkan suya hemen düşüşü öne çeker
söz verilen oyunda... Ve önü, yaz.

Yalnız bütün seherleri değil yazın –, yalnız
nasıl güne dönüştükleri değil ve parlamaya başlamadan
önce.
Çiçekler çevresinde narin günler değil yalnız, ve yukarda,
çevresinde biçimlenmiş ağaçların, güçlü ve muhteşem.
Yalnız duaya dalmışlığı değil bu serpilmiş kuvvetlerin,
yalnız yollar değil, yalnız çayırlar değil akşamda,
yalnız değil, geç gelen fırtına ardından, nefes alan
duruluk,
yalnız yaklaşan uyku değil ve bir sezi, akşamüstü...
ama geceler! Ama yüksek, yaz mevsiminin,
geceleri, ama yıldızlar, yeryüzünün yıldızları.
Ey bir zaman ölü olmak ve sonsuzca bilmek,
bütün o yıldızları: çünkü, nasıl, nasıl, nasıl da unuturlar!

Bak, o zaman seslendim sevene. Ama yalnız *o* gelsin
diye değil... Gelsinler diye çelimsiz mezarlardan
kızlar ve dursunlar... Çünkü, nasıl sınırlarım,
nasıl, çağrılmış çağrıyı? Derine dalmışlar arıyorlar
hâlâ toprak. – Siz çocuklar, bir kez duygulanmış
buralı bir şey geçerlidir çokları için.
Sanmayın, yazgı daha fazladır diye, çocukluğun
yoğunluğundan;
nasıl da geçip geride bıraktınız çoğun sevgiliyi,
solunarak,
solunarak gönençli koşudan sonra, hiçbir şeye doğru,
açıklığa.

Burada olmak görkemli. Siz biliyordunuz bunu,
kızlar, *siz* de,
sözde yoksunluk çeken siz, derin batmış – , siz, en kötü
sokaklarında kentlerin, iltihaplananlar, ya da çöpe
açık olanlar. Çünkü bir saat boyunca her biri, belki tam
bir
saat değil, zaman ölçüleriyle nerdeyse hiç
ölçülemeyecek iki süre arasındaydı – , bir varoluşu
olduğundan. Her şey. Damarlar dolu varoluşla.
Yalnız, öyle çabuk unutuyoruz, gülen komşu bize neyi
onaylamıyor ya da imrenmiyor. Açıkça
sahip olmak istiyoruz, aslında apaçık mutluluğun bizi
bilir görünmesi ancak, onu içsel dönüştürdüğümüz
zaman olur.

Hiçbir yerde, sevgili, dünya olmayacak, içten başka.
Bizim
yaşamımız geçer dönüşümle. Ve hep daha az
yiter dışarısı. Bir zaman sürekli bir ev olan yer,
kendine önerir bir hayal yapı, çapraz, hayal edilene
ait salt, sanki henüz salt beyinde duruyormuşça.
Geniş ambarlarını kuvvetin yaratır çağın anlayışı,
biçimsiz
her şeyden kotardığı gergin şiddetli heves gibi.
Tapınak tanımaz artık. Bu, kalbin, savurganlığını
biriktiririz daha gizliden. Evet, daha birinin ayakta
kaldığı yer,
bir zamanlar yakarılan bir şey, bir hizmet verilen, diz
çökülen –,
korur kendini, olduğu gibi, artık görülmeze doğru.

Çokları farkına varmaz artık onun, ama yararına
bakmadan,
onu artık *içsel* kurduklarının, sütunlar ve heykellerle,
daha büyük

Her boğuk dönüşünde dünyanın böyle miras
yoksunları var,
ne eski, ne de gelecekteki onlarındır henüz.
Çünkü gelecekteki de uzaktır insanlar için. *Bizi* bu
şaşırtmamalı; güçlendirmeli içimizde saklamayı
henüz farkedilmiş olan biçimi. – Bu *dururdu* bir zaman
insanlar arasında,
ortasında yazgının dururdu, mahveden, ortasında
bilmemenin-nereye dururdu, oluş gibi ve eğerdi
yıldızları güvenli göklerden kendine. Melek,
sana daha göstereceğim onu, *işte!* Senin bakışında
dursun sonunda kurtulmuş, artık nihayet dimdik.
Sütunlar, pilonlar (*), sfenks, gayretle kaldırmak,
bozarıp yiten kentten ya da yaban, büyük kilisenin.

(*) Eski Mısır tapınaklarında ana giriş. (Y.P.)

Mucize değil miydi? Hayret et ey, melek, çünkü
biziz o,
biz, ey sen yüce, anlat, böyle bir şeye yettiğimizi, nefesim
yetmez övmeye. Böyle ihmal etmedik yine de
mekânları, bu bahşeden, bu
bizim olan mekânları. (Nasıl da kokunç büyük olmalılar,
binlerce yıl dolduramıyor onları bizim duygulanmamız.)
Ama bir kule büyüktü, değil mi? Ey melek, oydu, –
büyük, hem de senin yanında? Chartres büyüktü –, ve
müzik
daha da öteye uzandı ve bizi aştı. Ama yalnız bir
seven bile –, oh, bir başına geceleyin pencerede....
yetişmiyor muydu o senin dizine –?
Sanma *ama*, güzelliğimi.
Melek, ve seni de güzellesem! Sen gelmezsin. Çünkü
çağrım daima dolu gidiş yolu; yine öyle kuvvetli
bir akışı adımlayamazsın. Uzatılmış bir
kol gibi benim çağrım. Ve yakalamak için
yukarıya açık eli kalır senin önünde
açık, direnme ve uyarı gibi,
ey usalmaz, apaçık.

SEKİZİNCİ AĞIT

Rudolf Kassner'e ithaf

BÜTÜN gözlerle görür yaratık
açık olanı. Yalnız bizim gözlerimiz
ters dönmüş gibi ve hep çevresine konmuş
tuzaklar, serbest çıkışlarının çevresine.
Dışarda ne *var*, bunu biliriz hayvanın
çehresinden yalnız; çünkü daha ufakken çocuğu
döndürürüz ve zorlarız, geriye doğru
görsün diye yaratımı, açık olanı değil, öyle
derin o hayvan yüzünde. Ölümden azade.
Onu yalnız biz görürüz; özgür hayvanın
çöküşü daima onun arkasındadır
ve önünde Tanrı, ve gidince de, gider
sonsuzluğa, tıpkı pınarların gittiği gibi.

Bizim hiç, hiçbir tek gün bile,
saf mekân yok önümüzde, çiçeklerin
sonsuzca açtığı. Daima dünya
ve hiçbir zaman hiçbir yerde hiçliksiz: has olan,
denetim altında solunan ve
sonsuz beyaz ve imrenilmeyen. Çocukken
yitirir kendini biri sessizlikte buna ve
sarsılır. Ya da öteki ölür ve *odur.*
Çünkü ölüme yakın görülmez ölüm artık
ve dikilir göz *dışarıya*, belki koca bir hayvan bakışıyla.
Sevenler, olmasaydı öbürü, bakışı
kapatan, yakın olurlar ve hayrete düşerler...
Sanki yanlışlıkla onlara açılmıştır
öbürünün arkasında... Ama üzerinden onun
kimse uzaklaşamaz, ve yine dünya olur ona.
Yaratılışa dönük daima, görürüz
onda yalnızca yansımasını özgür olanın,
bizim tarafımızdan karartılmış. Ya da bir hayvan,
dilsiz bir tane, kaldırır bakışını, sakin, saltık.
Buna denir yazgı: karşısında olmak
ve başka bir şey değil ve daima karşısında.

Olsaydı bizim türümüzün bilinçliliği
güvenli hayvanda, bizi kendine çeken
öteki yönde –, döndürürdü bizi birden
kendi değişimiyle. Ama onun oluşu ona
sonsuzdur, sınırsız ve bakışsız
kendi durumuna, saf, ileriye bakışı gibi.
Ve gelecek gördüğümüz yerde, görür o her şeyi
ve kendini her şeyde ve sağalmıştır temelli.

Ve yine de uyanık sıcak hayvanda
ağırlığı ve tasası büyük bir hüznün.
Çünkü sürekli siner ona, bizi
çokça alt eden şey, – anımsama,
sanki bir kez, ısrarla istenen, şey
daha yakın, sadık olmuştu ve dokunuşu
sonsuz sevecen. Birinci sıladan sonra
ikincisi ona erselik ve kuşkulu.

Ey kutlu mutluluğu *ufak* yaratığın,
daima *kalır* onu doğuran kucakta;
ey mutluluğu sivrisineğin, hâlâ *içte* zıplayan,
düğününü kutlasa bile: çünkü kucak her şeydir.
Ve gör yarım güvenliğini kuşun,
bilir neredeyse aslından her ikisini,
bir ruhuymuş gibi sanki Etrüsklerin,
bir mekânın kabul ettiği bir ölüden,
ama kapak olarak durgun bir figürle.
Ve şaşkın gibi, uçmak zorunda olan biri
ve çıkmış bir kucaktan. Kendi kendine
ürpermiş gibi, titredi hava, sanki bir fincan
baştan aşağı çatlamışça. Öyle yırtar izi
yarasanın akşamın porseleni içinden.

Ve biz: Seyirci, daima, her yerde,
her şeye dönük ve hiç aşmadan!
Bizi doldurur. Düzenleriz onu. Dağılır.
Yine düzenleriz ve kendimiz dağılırız.

Kim öyleyse bizi ters yüz etti ki, biz,
ne yaparsak yapalım, tavrına gireriz
o çekip giden birinin? Bütün vadisini
ona bir kez daha gösteren son tepenin
üstünde nasıl döner, durur ve kalır –,
öyle yaşarız ve durmadan veda ederiz.

DOKUZUNCU AĞIT

NİÇİN, başlayınca, yani varoluş süresini
götürmeli, defne olarak, biraz daha koyu her
diğer yeşilden, ufak dalgacıklarla her yaprağın
kıyısında (bir rüzgârın gülümsemesi gibi) -: niçin o
zaman
insansala zorunlu olmak – ve, yazgıdan kaçınarak,
özlemek yazgıyı?...

Oh, yok, değil mutluluk *olduğu* için,
bu aceleci çıkarı yakın bir kaybın.
Meraktan değil, ya da kalp alıştırması için,
o da defnede olacaktır....

Ama burada olmak fazla olduğu için, ve görünüşte
buralı her şey bizi gereksindiğinden, bu yitip giden, bir
tuhaf bize dokunan. Biz, en yitip gidenlere. *Bir* kez
her şey, yalnız *bir* kez. *Bir* kez ve başka hiç. Ve biz de
bir kez. Asla tekrar. Ama bu
bir kez var olmak, yalnız *bir* kez de olsa:
dünyalı olmuş olmak, vazgeçilmez görünüyor.

Ve böylece sokuluyoruz ve üstesinden gelmek
istiyoruz,
onu kapsamak istiyoruz basit ellerimizde,
taşan bakışta ve dilsiz yürekte.
O olmak istiyoruz. – Kime vermeye? En iyisi
hepsini tutmak her zaman... Ah, öte yana,
eyvah, ne götürmeli oraya? Bakmayı değil, burada
yavaştan öğrenilen, ve burada olmuş bir olayı değil. Hiç.
Öyleyse acıları. Öyleyse her şeyden önce sıkıntıyı,
öyleyse aşkın uzun deneyimini, – öyleyse
yalnızca dile gelmeyeni. Ama daha sonra,
yıldızların altında, ne olsun: *onlar* iyisi mi *dile gelmesinler.*
Getirmez aslında yolcu dağın kıyı yamacından da
bir avuç toprağı, herkes için tanımsızı, vadiye, buna
karşın
kazanılmış bir sözü, saf, sarı ve mavi
yılanotunu. Acaba *burada* mıyız, demek için: ev,
köprü, kuyu, kapı, testi, meyve ağacı, pencere, –
en fazla: sütun, kule.... ama *demek* için, anla bunu,
oh demek için *aynen*, şeylerin kendilerini hiçbir zaman
olmayı içten düşünmedikleri gibi. Değil mi gizli hilesi
bu suskun dünyanın, sevenleri zorlamak,
duygularını her şey, ama her şey gıdıklasın diye?
Eşik: nedir ki bu iki
sevgili için, kendi eski kapı eşiklerini
biraz aşındırmaları, onların da, önceki bir çoğunun
ardından
ve gelecektekilerin öncesinde...., kolay.

Burası *tanımbilir* zaman, *burası* onun yurdu.
Konuş ve tanıkla. Her zamandan fazla
tamamlanır şeyler, yaşanır olanlar, çünkü,
onun atarak yerine geçtiği, imgesiz bir eylem.
Parçalanmaya hazır kabuğun altında eylem, oluşur
oluşmaz içte eylem ve kendini farklı sınırlandırır.
Vuruşlar arasında var olur
kalbimiz, dil gibi
dişler arasında, ama o
yine de övgüleyendir.

Öv meleğe dünyayı, dile gelmeyeni değil, *onu*
büyüklük taslayamazsın fevkalâde duyumsananla;
uzayda,
onun daha duygulu duyumsadığı yerde, bir çaylaksın
sen, bu yüzden
göster ona yalın olanı, ki, kuşaktan kuşaklara
biçimlenerek
bize ait yaşar, yanıbaşında elin ve bakışta.
Söyle ona şeyleri. Daha şaşkın kalacaktır; senin kaldığın
gibi
Roma'daki urgancı yanında, ya da Nil'deki çömlekçi
yanında.
Göster ona, bir şeyin nasıl mutlu olabileceğini, nasıl
masum ve bizim,
yas tutan bir acının bile saf biçim olmaya karar verdiğini,
bir şey olarak hizmet verir, ya da ölür bir şeye –, ve öbür
tarafta
huzur içinde kaçar kemandan. – Ve bu, öteye gidişle
yaşayan şeyler anlar, senin onları övdüğünü; geçici,

güvenle umarlar bizden bir kurtaranı, en geçiciyi.
İsterler, biz onları salt görülmez kalpte dönüştürelim
- ey sonsuz - kendimize! Kim olursak olalım sonuçta.

Yeryüzü, değil mi bu, senin istediğin: *görünmez*
olarak içimizde canlanması? – Düşün değil mi bu,
bir kez görünmez olmak? – Yeryüzü! görünmez!
Nedir, dönüşüm değilse, senin en zorlu işin?
Yeryüzü, ey sevgili, istiyorum. Oh inan, gerekmez
artık senin baharların, beni sana kazandırmak için –,
bir tanesi,
ah, tek bir tanesi bile hemencecik kana çok fazla.
İsimsiz oldum sana kararlı, çok uzaklardan.
Daima haklıydın sen, ve senin kutsal sökünün
içtenlikli ölümdür.

Bak, yaşıyorum. Nereden? Ne çocukluk, ne gelecek
azalıyor..... Üstü fazla varoluş
kaynaklanıyor bana kalpte.

ONUNCU AĞIT

BİR zamanlar, hiddetli algımın çıkışında,
alkış ve övgü tuttuğum onay veren melekler.
Kalbin belirgin vuran atışlarından hiçbirinin
boşa gitmemesi, gevşek, kuşkulanan ya da
kopan tellerde. Kuvvetle akan çehremin beni
daha parlak yapması; belli belirsiz ağlamanın
açılması. Nasıl da aziz olacaksınız, geceler, bana
o zaman, kederliler. Siz diz çökenler, tesellisiz
kızkardeşler,
sizi kabul etmemem, sizin açılmış
saçlarınıza kendimi geçik salmamam. Biz, savurganları
acının.
Nasıl kestiririz onları önceden, acıklı sürekliliğe,
biterler mi diye belki. Onlar ama evet
kış süresince hazan yapraklarımız, koyu duyum
yeşilimiz,
biri mevsimlerinden saklı yılın –, değil yalnız
zaman –, yer, yerleşim, konak, zemin, konutturlar.

Elbette, yazık, ne yabancıdır sokakları acı-kentin,
orada sahte, aşırı sesten yapma
sükunette, kuvvetli, boşluk kalıbından döküm
övünüyor: altın kaplama gürültü, patlayan heykel.
Ey, nasıl da iz komadan çiğner bir melek onların avuntu
pazarını,
kilisenin sınırında, bitmiş satın aldıkları:
temizce ve kapalı ve hayal kırığı pazar günü bir postane
gibi.
Dışarda ama kıvrılır durur kıyıları panayırın.
Sallanması özgürlüğün! Dalgıçları ve hokkabazları
gayretkeşliğin!
Ve süslenen mutluluğun temsili atış yeri,
çırpınır hedeften ve tenekemsi davranır,
daha becerikli biri vururse. Alkıştan tesadüfe
sendeler durur; çünkü her türlü hevesin kulübesi
çığırır, davul vurur ve yaygara çıkarır. Yetişkinler için
ama
özellikle görmeye değer, para nasıl çoğalır, anatomik,
eğlence olsun diye değil yalnız: cinsel organı paranın,
her şey, hepsi, olay süreci –, ders verir ve kılar
doğurgan.....
Oh ama hemen bunun ötesinde,
ardında son tahtanın, <Todlos> afişleri yapışmış,
içenlere tatlı gelen o acı biranın,
yanında durmadan taze çerezler çiğnerlerse...,
hemen sırtında tahtanın, hemen arkasında, başlar
gerçek.

Çocuklar oynarlar, ve sevgililer tutuşurlar, – ötede,
ciddi, cılız çimende, ve köpeklerin doğası var.
Daha ileriye çekiyor delikanlıyı; belki, genç bir
yakınma sevecektir.... Arkasından giderek çayıra gelir.
O der:
– Uzakta. Biz orada dışarlarda oturuyoruz....
Nerede? Ve delikanlı
izler. Ona duruşu dokunaklı gelir. Omuzlar, boyun –,
belki de
aslı görkemli biridir. Ama bırakır onu, döner,
arkaya bakıp el sallar... N'olsun? O bir yakınma.

Yalnız genç ölüler, ilk haliyle
zaman bilmez sakinliğin, her şeyi bırakmanın,
izlerler onu severek. Kız
gözler onları ve dost olur. Onlara gösterir sessiz,
kendine özgü olanı. İncileri acının ve tül
örtüsü tahammülün. – Delikanlılarla gider
susarak.

Ama orada, oturdukları yerde, vadide, yaşlı biri
yakınmaların,
oğlanla ilgilenir, sorunca: – biz bir,
diyor, büyük soyduk, bir zamanlar, biz yakınılar.
Babalar
orada madenciydiler büyük dağın içinde;
insanlarda
bulursun bazan bir parça perdahlanmış kök-acı
ya da, eski volkandan, cüruflu taşlaşmış öfke.
Evet, oradan geldi bu. Zengindik bir zamanlar. –

Ve ona kılavuzluk eder yakınıların geniş ülkesinde,
tapınak sütunlarını gösterir ya da harabelerini
o yakınma kalelerinin, yakını-hükümdarları eskilerde
oradan
yönetirlerdi ülkeyi bilgece. Gösterir ona yüksek
gözyaşı ağaçlarını ve hüznün bitek tarlalarını,
(canlılar bilir onu yalnızca sağıl ağaç yaprakları olarak);
gösterir ona yas hayvanlarını, otlarken, – ve bazan
ürker bir kuş ve geçer, dümdüz, havaya bakışları içinden,
uzaklara dek yazılı resmi onun yalnızlaşmış çığlığının. –
Akşamüstü götürür onu yakını soyundan eskilerin
gömütlerine, Sibillerin ve kâhin beylerin.

Yaklaşınca ama gece, o zaman dolanırlar sessiz, ve hemen
yükselir ay, her şeyin üstündeki koruyucu
türbe. Nil kıyısında duranla kardeş,
görkemli Sfenks ile –: suskun odanın
siması.
Ve hayretle bakarlar taçsı başa, sürekli,
susarak, insanların yüzünü
yıldızların terazisine koymuştur.

Görmez onu bakışı, erken ölümde
kararak. Ama bakması,
çiftetaç(*) kenarından, ürkütür baykuşu. Ve o,
geçerek yavaş dokunuşla yanak boyunca,
o en olgun değirmiliğini,
çizer usulcacık yeni
ölü işitimine, üzerinde bir çifte
açılmış yaprağın, betimsiz konturu.

(*) *Pschent*: Eski Mısır'ın çifte tacı. Kuzeyin kırmızı tacı, güneyin beyaz tacı ile birleşik. (YP.)

Ve daha yukarda yıldızlar. Yeniler. Yıldızları acı
ülkesinin.
Yavaştan adlandırır yakınıyı: - Burada,
gör: *atlıyı, asayı,* ve daha dolu takımyıldızını
adlandırıyorlar: *meyvetacı*(*). Sonra, daha öteye, kutba
doğru:
Beşik; Yol; Yanan Kitap; Kukla; Pencere.
Ama güneydeki gökyüzünde, temiz içi gibi
kutsanmış bir elin, duru parıldayan <M>(**),
bu gelir anneler anlamına..... –

Ama ölünün gitmesi gerek, ve susarak götürür onu yaşlı
yakını vadi uçurumuna kadar,
ay ışığında parıldayan yere:
sevinç kaynağı. Derin saygıyla
söylüyor onu, diyor: - İnsanlar için
o taşıyıcı bir akım. –

Dağın yamacında dururlar.
Ve orada kucaklar onu, ağlayarak.

Yalnız başına çıkar yukarıya, dağlarına kök-acının.
Ve adımı bile yankımaz sessiz yazgıdan.

(*) Hasat kutsama ayinlerinde taşınır. (Y.P.)

(**) M simgesini değiştirmedim, anneler ile Meryem(ler) çağrışımını düşünerek. (Y.P.)

İÇİNDEKİLER

Önsöz 5

Requiem 13
Bir Dost İçin 17
Wolf Graf Kalckreuth İçin 35
Meryem Yaşamı 45
Meryem'in Doğumu 49
Meryem'in Tapınaktaki Temsili 50
Meryem Duyurusu 52
Meryem'in Başına Gelen 53
Yusuf'un Kuşkusu 54
Uluçoban Bildirisi 55
İsa'nın Doğumu 57
Mısır'dan Kaçışta Mola 59
Kana'da Düğün 61
Elemden Önce 63
Pieta 64
Meryem'in Emzirişi Yeniden Dirilenle 65
Meryem'in Ölümü 66

Duino Ağıtları 71
Birinci Ağıt 75
İkinci Ağıt 81
Üçüncü Ağıt 85
Dördüncü Ağıt 89
Beşinci Ağıt 94
Altıncı Ağıt 100
Yedinci Ağıt 103
Sekizinci Ağıt 108
Dokuzuncu Ağıt 112
Onuncu Ağıt 116

Rainer Maria Rilke'nin *Bütün Şiirleri*'nin on birinci kitabı şairin iki başyapıtından ilki: *Duino Ağıtları*. Şairin daha önce yayınladığı *Requiem* şiirleriyle birlikte.

Duino Ağıtları, ölüm bilinci yerine önü Tanrı güveni olan ve ardına bakmayan hayvan ile ölümsüz melek (kutsal kitap meleği değil, yıldızların ardındaki melek) arasındaki insanın, ölüm bilincinin acıları (*Biz, savurganları acının*) ve sıkıntılarıyla bir defalık (bir daha yinelenmeyen) –*acı ülkesinin yıldızları* olarak ölüme yükselinceye dek– yeryüzü yaşamının sayısız şiirsel yansımaları.

Ve böylece sokuluyoruz ve üstesinden gelmek istiyoruz,
onu kapsamak istiyoruz basit ellerimizde,
taşan bakışta ve dilsiz yürekte.
O olmak istiyoruz. – Kime vermeye? En iyisi
hepsini tutmak her zaman... Ah, öte yana,
eyvah, ne götürmeli oraya? Bakmayı değil, burada
yavaştan öğrenilen, ve burada olmuş bir olayı değil. Hiç.
Öyleyse acıları. Öyleyse her şeyden önce sıkıntıyı,
öyleyse aşkın uzun deneyimini, – öyleyse
yalnızca dile gelmeyeni. Ama daha sonra,
yıldızların altında, ne olsun: onlar iyisi mi dile gelmesinler.

ISBN 975 - 406 - 903 - 4
9 789754 069037